DE LOCUTIONUM HYPOTHETICARUM USU HOMERICO.

DISSERTATIO INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM SCRIPSIT

ET

AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

CONSENSU ET AUCTORITATE

IN

ALMA LITERARUM UNIVERSITATE VIADRINA VRATISLAVIENSI

AD

SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

RITE CAPESSENDOS

IN AULA MAJORE H. X.

CAL. AUG. A. MDCCCLXIII.

PUBLICE DEFENDET

CURTIUS LILIE,
SILESIUS.

ADVERSARII ERUNT:

AEMILIUS NAUKE, DR. PHIL.
ALBERTUS WINTER, STUD. PHIL. SEM. REG. PHILOL. SOD.
IOANNES SCHMEIDLER, CAND. THEOL. EV.

VRATISLAVIAE,
TYPIS GRASSII, BARTHII ET SOCII (W. FRIEDRICH).

Modorum formis indicatur, quae ratio intercedat inter cogitationem et id ipsum quod cogitatione amplectimur. Id enim quod cogitatione amplectimur aut cogitatione nostra enatum eaque agitatum a rerum veritate prorsus remotum est, aut e cogitatione egressum ac velut expers ejus factum in rerum veritate versatur, aut adhuc cum sit in sola cogitatione positum, tendit tamen ad rei veritatem eamque appetit.

Optativo igitur profertur mere cogitatum, quod sitne futurum an non plane in medio relinquitur;

indicativo quod vere existit aut existere ponitur;

conjunctivo quod in cogitatione versatur sed quod eventurum esse e rerum condicione colligi potest.

Imperativus natura sua proxime accedit ad conjunctivum, ita tamen ut postuletur veritas rei mente comprehensae.

De modo potentiali atque de particulis ἄν et κεν.

Conjunctivo cum significet, rem cogitatam e rerum condicione esse eventuram colligi posse, nihil proferri apparet, nisi quae possint evenire; neque vero ab optativo omnis abest potestas eveniendi, cum mere cogitata per se fere possint fieri, licet in rerum statu non sit cur id statuatur. Quare conjunctivus et optativus in libera enunciatione, quippe quibus proferantur quae possint fieri, a grammaticis quibusdam appellati sunt uno nomine m o d i p o t e n t i a l i s.

Hunc saepissime in apodosi enunciatorum condicionalium adhiberi constat.

Neque vero potest de eo disseri nisi descripta antea ἂν et κε particularum vi.

Atque ἂν particulam deductam esse dicunt ab ἀνά praepositione „secundum," quam saepe etiam adverbialem habere potestatem constat. Ergo rem aliquam cum altera re vel pluribus connexam et alteram ex altera suspensam facit. Neque vero alium sensum effici κε particula perspicimus. κε enim nihil esse nisi latinum illud ce in „hicce hocce" audimus; est igitur particula demonstrativa h. e. δύναμιν ἔχει δεικτικήν, demonstrat autem et ipsa nexum quendam rerum vel sententiarum.

Quare cum neque in usu discriminis aliquid inter ἂν et κε particulas potuerim reperire, neque ut discrimen quaeratur, postulet origo, idem significari particulis statuendum in eoque acquiescendum esse arbitratus sum. Tamen vero ne in hac parte deesse videretur cura, in tabella quae infra proponitur, disposui locos in quibus ἂν aut κε particula legitur. —

De propria autem particulae vi diu ac vehementer est certatum neque adhuc perventum est ad doctrinam, quae omnibus ex omni parte placeret. Sed quamvis sint variae singulorum sententiae, possunt tamen quaedam stabiliri quae nescio an omnes debeant concedere integro animo locos ipsos intuentes: primum, affine quiddam habere particulam cum modo conjunctivo, ita ut augeat conjunctivi vim, deinde optativi sententiam per se incertissimam haud paullo facere certiorem, tertium indicativo futuri additam extollere rei probabilitatem *).

Unde quis non colligat, adjecta particula propius jam abesse a veritate rem cogitatione comprehensam significari quam omissa. Huc si addiderimus, quod inter omnes qui de hac re egerunt, viros doctos convenit et firmatur derivatione, ad nexum quendam rerum spectare particulam, deinde vero revocare eam rem ad judicium loquentis — excluditur enim a modo imperativo, adhortativo, dubitativo,

*) Id quod Krueger in ceteris Hermanni sententiam secutus tamen non concedere non potest ad Xen. An. 2. 3. 18: saepe ἂν futuro jungitur rei probabilitatem extollens.

proprie optativo —; habebimus: ἂν part. adjecta judicare loquentem secundum rerum nexum rem pronuntiatam fieri posse vel fore colligi posse. Quod si statuimus, non dissentire nobis videmur a Reisigio, qui docet*), „ἂν particulam aliquid fieri per caussarum quandam cohaerentiam posse indicare." Est enim haec de caussarum cohaerentia ejus qui loquitur opinio, ex qua rem fieri posse judicat. Praeclarissime igitur videtur Reisigius descripsisse particulae vim.

De Hermanni autem sententia**): „particulae ἂν ea ubique vis est, ut ad aliquam condicionem referatur, quae condicio saepe adjungitur, ubi autem non est addita, tamen cogitari debet," et infra***) „fortuita notantur particula ἂν vel κε," hoc loco non sum verba facturus. Tractaverunt enim tam multi jam eam et refellere studuerunt, ut difficile sane sit nova reperire argumenta ad eam impugnandam; neque vero libet quae ab aliis sunt prolata, retractare; locos autem ad permultos non posse accommodari Hermanni doctrinam, totius erit opusculi demonstrare, in quo quae a me accepta est doctrina probabitur. — Redeamus igitur ad propositum.

Atque quattuor sunt formae modi potentialis.

Conj.
Conj. cum ἂν κε part.
Opt.
Opt. cum ἂν κε part.

Conjunctivo profertur, quod ex rerum statu eventurum esse colligi possit.

Velut ε 299 *τί νύ μοι μήκιστα γένηται;* si explicate vertis, habes: quid nunc (ex rerum quales nunc sunt statu) passurum me esse putandum est. Apte Nitzsch: was soll mir zuletzt noch geschehen. cf. ε 465. *Α* 150 *πῶς τίς τοι πείθηται Ἀχαιῶν.* *Ζ* 459 *καί ποτέ τις εἴπῃσι ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν.* urbe expugnata hoc eventurum sane colligi potest. cf.

---

*) De part. ἂν commentatione quam addidit editioni suae Aristophanis Nubium pag. 99.

**) De part. ἂν pag. 6.

***) pag. 10.

479 ζ 275. — *Α* 262 *οὐδὲ ἴδωμαι* neque secundum rerum naturam (sc. cum sim senex) me visurum esse putandum est. *Η* 197 *οὐ γάρ τίς με βίῃ γε ἑκὼν ἀέκοντα δίηται* confidentia quadam ab Ajace dictum saepe experto vires corporis. Simili sensu *Ο* 350 *οὐδὲ νυ τόν γε γνωτοὶ λελάχωσι θανόντα. μ* 383 *καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω. π* 437 *οὐκ ἔσθ᾽ οὗτος ἀνὴρ, οὐδ᾽ ἔσσεται, οὐδὲ γένηται*, e potentissimis procerum est Eurymachus; quare vix credendum quemquam ei non obtemperaturum esse. cf. ζ 201.

Augetur conjunctivi vis affini particula *ἂν* vel *κε*.

Adhibetur igitur haec forma, ubi aliquid e praesenti rerum statu eventurum esse majore cum vi affirmatur.

Velut *Β* 488 *πληθὺν δ᾽ οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ᾽ ὀνομήνω.* cf. δ 240 λ 517. *Ω* 655 *καί κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται.* δ 391. cf. 389. *καὶ δέ κέ τοι εἴπῃσι.* ζ 221 *ἄντην δ᾽ οὐκ ἂν ἐγώ γε λοέσσομαι* dicit hoc Ulixes ad virgines Nausicaae amicas. *Ξ* 484 *τῷ καί κέ τις εὔχεται.*

Haud raro in spondendo. Ut Juno persuasura Somno ut Jovem consopiat. *Ξ* 235 *ἐγὼ δέ κέ τοι ἰδέω χάριν ἤματα πάντα.* *Ψ* 559 *ἐγὼ δέ κε καὶ τὸ τελέσσω* (dubium an futurum). *Π* 129 *δύσεο τείχεα θᾶσσον, ἐγὼ δέ κε λαὸν ἐγείρω.* κ 507 *τὴν δὲ (νηῦν) κέ τοι πνοιὴ Βορέαο φέρῃσιν.* hoc factum iri pollicetur Circe Ulixi sollicito. ξ 99 *ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω.*

Denique in minando. *Α* 137 *ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι.* cf. *Β* 24. 184 *ἐγὼ δέ κ᾽ ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρῃον.* 205 *ἧς ὑπεροπλίῃσι τάχ᾽ ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσσῃ.* *Γ* 54 *οὐκ ἄν τοι χραίσμῃ κίθαρις τά τε δῶρ᾽ Ἀφροδίτης.* 417 *σὺ δέ κεν κακὸν οἶτον ὄληαι.* cf. *Θ* 34.

Apparet igitur, affinitatis aliquid esse inter conjunctivum et indicativum futuri; neque vero dubitari debet de discrimine. Conjunctivo enim qui utitur, profitetur rem factum iri e rerum statu colligendum esse, futuro, rem futuram pro vera ponit. In indicativo inest congruentia veri, in conjunctivo, si multum ei tribuis veri similitudo. Potest autem etiam futuri vis augeri *ἂν* vel *κε* particula adjecta, si quis rem non simpliciter pro vera ponit — in qua locutione ipsius ejus qui loquitur judicium num credat fore an non plane non inest — sed etiam expectandam esse per caussa-

rum quandam cohaerentiam pronuntiat. Locos huc pertinentes omnes collectos habet Baeumlein pag. 154*).

Optativo proferuntur quae a rerum veritate prorsus remota in sola cogitatione posita sunt; atque cohibet is qui loquitur omne judicium de re praedicata, credat ne aliquando fore an non.

K 557 ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ ἀμείνονας ἠέ περ οἵδε
ἵππους δωρήσαιτο

Describitur his verbis tantummodo potentia dei, quanta sit, nec tamen dictum est, rem fortasse eventuram esse cf. *γ* 231 ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι
E 303 ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρί
Τυδεΐδης μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν.

Describitur hoc loco moles et gravitas lapidis, neque omnino de veritate rei cogitatur. cf. *Υ* 286 *Ψ* 187.

Alia exempla sunt *Λ* 581 ἐξ ἑδρέων στυφελίξαι (de potentia Jovis dictum. *Δ* 18 οἰκέοιτο πόλις Πριάμοιο. *K* 247 καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο ἄμφω νοστήσαιμεν. *O* 45 καὶ κείνῳ ἐγὼ παραμυθήσαιμι. *T* 321 κακώτερον ἄλλο πάθοιμι. *ξ* 123 οὔ τις ἀγγέλων πείσειε γυναῖκα. *H* 48 interrogative ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο; *Υ* 426 legit Bekker cum Aristarcho οὐδ' ἂν ἔτι δὴν ἀλλήλους πτώσσοιμεν pro οὐδ' ἄρ' ἔτι δήν. —

Contra si ἂν vel κε particulam adjicis optativo, rem adhuc a veritate prorsus remotam tamen per caussarum quandam cohaerentiam posse fieri profiteris. Fit igitur ut recte dicit Reisigius, sententia per se incertissima haud paullo certior. Itaque si optativo illi qui legitur *K* 557 particulam adjiceres, oriretur sententia: fortasse meliores donabit equos deus, seu: meliores equos donaturum esse deum crediderim; omissa contra particula erat vertendum: facile deus etiam majores possit donare equos. Neque tamen hae duae formae tam certis circumclusae sunt terminis ut non interdum etiam confundantur. Ex vi hujus formae de qua nunc disputamus factum est, ut medium quendam locum obtinuerit haec locutio inter optativum et indicativum eaque saepe efficeren-

*) Untersuchungen über die griechischen modi und die Partikeln κεν und ἄν. W. Bäumlein. Heilbronn 1846.

tur judicia modeste ac dubitanter prolata de rebus praesentibus et futuris.

Quae olim fuit copia linguae in formis modum potentialem indicantibus, ut fieri solet, paullatim magis magisque est diminuta. Apud posteriores enim scriptores una fere reperitur: optativus cum ἄν, κε part. quae eadem jam apud Homerum longe est usitatissima. Exstat apud Homerum optativus cum ἄν septuagies, cum κεν plus centies quinquagies omissis iis qui in apodosi enunciatorum condicionalium leguntur; optativus simplex duodecies, conjunctivus cum ἄν sexies, cum κεν quater decies, simplex conj. duodecies.

De locutionibus condicionalibus.

Modi potentialis frequentissimus est usus in locutionibus condicionalibus. Etenim continentur eo quae nondum exierunt in rerum veritatem, ita tamen ut pateat exitus. Jam si dicis qua ratione h. e. qua condicione exitura sint, habes periodum condicionalem. Simile fere cadere in indicativum futuri apertum est, quem natura sua admodum esse affinem modo conjunctivo supra vidimus. Indicativum praesentis et praeteriti fortasse miretur quis locum habere in hac structura. Quomodo enim quae vere fieri vel facta esse dicuntur, suspensa esse possunt e condicione? Quod qui reputant, iis respondendum est, aliam esse rationem horum temporum in ceteris enunciatis liberis, aliam in enunciatis condicionalibus. Neque enim si dico: si est A, est B aut si fuit A, fuit B, contendo esse B aut fuisse, imo non est B nisi est A, non fuit B nisi fuit A. Nihil igitur hac locutione nisi rationem describo, quae intercedit inter duas res talem de qua equidem non dubitem. Rem autem vere esse neque ajo neque nego.

Condicio autem, qua quid fiat, non semper enunciato vere condicionali, ex εἰ particula suspenso profertur. Fit enim haud raro aut ut prorsus sit supplenda condicio ex natura sententiae pronunciatae in universum, aut ut adsit quidem sed in antecedentibus aliquo modo lateat.

Ac de priore quidem genere non est cur hic accuratius disputem; est enim plane indefinitum atque vix certis ter-

minis circumcludi potest. Neque enim injuste contendi potest, atque contenderunt nonnulli, semper subesse animo loquentis condicionem quandam in usitatissimo illo modi potentialis usu, ex quo adhibetur optativus cum ἂν vel κε part. in re modeste et dubitanter prolata. Etenim ubique caussam esse consentaneum videbatur, cur hoc ipso modo qui est dubitantis, res prolata esset. Ut unum proponam ex ducentis exemplis cf. *Υ* 247.

ἔστι γὰρ ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι
πολλὰ μάλ', οὐδ' ἂν νηῦς ἑκατόζυγος ἄχθος ἄροιτο

sc. si omnia tali navi imponeremus.

His igitur omissis de eo genere loquendi breviter sum disputaturus, in quo certa quaedam sententia condicionalis ex antecedentibus est assumenda. Demonstrant autem plerumque condicionem hanc particulae ejus modi: τότε τῷ οὕτω ἔνθα ἔπειτα.

Ut *Α* 100 οὐδ' ὅ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀείκεα λοιγὸν ἀπώσει
πρίν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἑλικώπιδα κούρην
— — — τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν.

τότε scil. reddita filia patri.

Deinde *Β* 242 post eunciatum negativum addito eo quod fieret, si res contrario modo se haberet; ubi nos dicimus „sonst.“

ἀλλὰ μάλ' οὐκ Ἀχιλῆϊ χόλος φρεσίν, ἀλλὰ μεθήμων·
ἦ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδη, νῦν ὕστατα λωβήσαιο.

scil. si ad iram esset propensus Achilles.

Deinde post indicativum futuri in praedicanda re, quae fiet, altera quae adhuc imminet facta.

Χ 108 ὣς ἐρέουσιν, ἐμοὶ δὲ τότ' ἂν πόλυ κέρδιον εἴη
ζ 285 — — — — ἐμοὶ δέ κ' ὀνείδεα ταῦτα γένοιτο.
φ 329 — — — — ἡμῖν δ' ἂν ἐλέγχεα ταῦτα γένοιτο.
Ξ 102 οὐ γὰρ Ἀχαιοί | σχήσουσιν πόλεμον
ἔνθα κε σὴ βουλὴ δηλήσεται, ὄρχαμε λαῶν.

post optativum futuri sensu adhibitum *Ω* 239

σοί δ' ἂν ἐγὼ πόμπος ἱκοίμην — — —
οὐκ ἄν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο.

post conjunctivum cum μὴ particula junctum *Φ* 565

μή μ' ἀπαειρόμενον νοήσῃ — —
οὐκέτ' ἔπειτ' ἔσται θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξαι.

Interdum ex antecedente imperativo assumenda est condicio hoc modo: fac hoc, illud assequeris.

I 303 σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιούς — ἐλέαιρε.
ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο

κ 269 φεύγωμεν· ἔτι γάρ κεν ἀλύξαιμεν κακὸν ἦμαρ.

quarum sententiarum eadem plane ratio est atque in periodo condicionali, ubi in protasi locum habet conjunctivus.

Ξ 235 ἔτι καὶ νῦν
πείθευ· ἐγὼ δέ κέ τοι ἰδέω χάριν ἤματα πάντα.

Interdum adhortatio leniter ac modeste est prolata per optativum cum ἂν vel κεν part. junctum in interrogatione positum. *Γ* 52.

οὐκ ἂν δὴ μείνειας ἀρηΐφιλον Μενέλαον;
γνοίης χ' οἵου φωτὸς ἔχεις θαλερὴν παράκοιτιν.

cf. *Δ* 94 *K* 212. 305 σ 360 ubi ἔνθα χ 134 ubi τῷ vocula demonstrat condicionem. Plane autem respondet haec structura ac clariorem affert lucem iis periodis condicionalibus, in quibus protasis continet optativum cum ἂν vel κεν part. junctum. (vid. de his pag. 40.)

Longe autem frequentissimus is est usus, in quo condicio repetenda est ex optato vel voto antea proposito. Quo in usu duplicem par est esse formam apodosis. Etenim praeteritum in optato adhibitum excipitur praeterito cum ἂν vel κε part. juncto, optativus optativo cum ἂν vel κεν. In utroque autem genere, plerumque τῷ part. demonstrat condicionem in antecedentibus latentem. Optativus ita adhibitus est *B* 373 *Δ* 290 *H* 158 *Π* 723 *ϑ* 467 *ν* 537 ϱ 245, deinde sine part. τῷ *Ξ* 128 *X* 42. 287 δ 346 η 332 ϱ 497 *ν* 237; praeteritum *T* 61 *Φ* 280 *X* 427 ε 311 σ 402 ω 32. 381, semel οὕτω vocula adjecta *Λ* 382, omissa particula demonstrativa *Ψ* 547.

Duae formae deinceps adhibitae sunt β 182

αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ὤλετο τῆλ', ὡς καὶ σὺ καταφθίσθαι σὺν ἐκείνῳ
ὤφελες· οὐκ ἂν τόσσα θεοπρεπέων ἀγόρευες
οὐδέ κε Τηλέμαχον κεχολωμένον ὧδ' ἀνιείης

quo in loco imperfectum de re praeterita dictum est (dixisses) optativus de praesenti (te instigaturum esse crediderim). vid. pag. 25. 26.

Semel *Φ* 432 optativus excipitur praeterito per mutationem quandam sententiae.

τοιοῦται νῦν πάντες εἶεν — —
τῷ κεν δὴ πάλαι ἄμμες ἐπαυσάμεθα πτολέμοιο.

α 380 optatum inest in interrogatione indirecta.

θεοὺς ἐπιβώσομαι, εἴ κέ ποθι Ζεὺς | δῶσι — —
νήποινοί κεν ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὄλοισθε.

de loco qui exstat *ξ* 196 vid. pag. 33.

Interdum participium vicem gerit protasis condicionalis, quo in usu id prae ceteris est monendum, nunquam *ἂν* vel *κε* particulam participio apud Homerum esse adjectam. Adhibentur autem participia praesentis et aoristi, semel (*Α* 217) tantum perfecti, nec nisi generis activi, semel medii; passivo sensu participium nunquam legitur.

Casus participiorum etsi non intelligo cur aliqui excludi debeat ex usu condicionali, tamen apud Homerum hi tantum reperiuntur:

Gen. sing. absolutus *α* 390 *Διός γε διδόντος.*

Gen. plur. *Π* 16 *ἀμφοτέρων ἀκαχοίμεθα τεθνηώτων.*

Dat. sing. *Ζ* 410 *σεῦ ἀφαμαρτούσῃ* *Ι* 157 *μεταλλήξαντι χόλοιο.* cf. 261.

Acc. sing. *Α* 217 *καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον* *η* 293 *νεώτερον ἀντιάσαντα.*

Acc. dual. *ἐφορμηθέντε γε νῶι.*

Nominativi usus est frequentissimus.

Potest autem participium vicem gerere omnium formarum quae adhibentur in protasi.

Adhibetur pro *εἰ* cum ind. sequente indicativo *Α* 217

χρὴ σφωΐτερον-ἔπος εἰρύσσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον.

cum ind. praet.; sequente praet. cum *ἂν* vel *κε* part. *Μ* 465 *οὔ κέν τίς μιν ἐρύκακεν ἀντιβολήσας* deinde *Ν* 128 *λ* 418 *ψ* 47 *ω* 90; pro *εἴ κε* cum conj. *Ι* 261 *σοὶ δ' Ἀγαμέμνων ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλάξαντι χόλοιο.* sequente optativo *Ι* 157 *Ζ* 410 denique pro *εἰ* cum optativo, sequente optativo *Κ* 556

ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ ἀμείνονας ἠέ περ οἵδε
ἵππους δωρήσαιτο

deinde *Ξ* 58 *Π* 16 *Ρ* 565 *Ω* 565 *ε* 44 *σ* 219 *ψ* 187.

Jam dicendum est de iis quae proprie sunt periodi condicionales, in quibus singulari enunciato et condicio et id quod ex ea suspensum est, continetur. Ratio autem quae intercedit inter duas sententias *εἰ* particula junctas, similis plane est atque in notionibus per particulas tam — quam, sic — ut, junctis, igitur quam correlativam vocant grammatici. Atque pertinet mutua relatio ad veritatem rerum praedicatarum. Dicit igitur verbi caussa quis: ***B*** est sic, ea ratione — et nunc rationem hanc describit: si est *A*. Quare intelligendum, debere proprie eandem vel certe simillimam verbi formam locum habere in protasi et apodosi, quod cum ratione postuletur, tum comprobatur usu. Indicativus enim excipitur fere indicativo, optativus optativo, conjunctivus interdum conjunctivo, plerumque inuicativo futuri, quem constat maximam habere affinitatem cum conjunctivo.

Hunc valere usum etiam apud Homerum, ut possit facile cognosci, omnia enunciata condicionalia in hanc quae sequitur tabellam illata praebeo conspicienda; de iis autem temporum et modorum consociationibus, quae repugnare videntur huic usui, suo loco erit disputandum.

De indicativo.

Indicativo qui utitur in protasi enunciatorum condicionalium, rem pro vera ponit. Pro veris autem ponuntur primum quae vera esse ipse rerum status comprobat, ita ut de iis ne possit quidem dubitari, deinde quae ab aliis affirmata uno vel compluribus accipiuntur et proferuntur enunciato condicionali, ubi dubitare interdum potest de veritate is qui loquitur, sed aut dubitare non vult aut quasi supprimit dubitationem, tertium quae neque rerum statu neque aliorum oratione comprobata ex libero arbitrio loquentis pro veris ponuntur.

Atque in primo quidem genere saepissime praeteritum locum habere par est, cum videlicet de iis quae facta sunt, minime possit dubitari. Ut *Δ* 160

εἴπερ γάρ τε καὶ αὐτίκ᾽ Ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν

constat, hoc Jovem non perfecisse.

A 290 *εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες.* scil. Achillem; est autem id ab omnibus concessum. *Δ* 321 *εἰ τότε κοῦρος ἔα, νῦν αὖτέ με γῆρας ὀπάζει.*

Prae ceteris huc referenda sunt ea enunciata, in quibus obsecrans quis deum vel hominem ut faciat aliquid, caussam dicit, cur justum sit precibus obedire. Proponit igitur plerumque quanta a se grata facta sint ei a quo petitur. Velut Chryses *A* 40 *εἴ ποτέ τοι* (sc. Apollini) *χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα — — τότε μοι κρήηνον ἐέλδωρ* 394 *εἴ ποτε δή τι ἢ ἔπει ὤνησας κραδίην Διὸς ἠέ τι ἔργῳ.* cf. 503. *E* 116 *εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης. O* 372 *εἴ ποτέ τίς τοι μήρια καίων εὔχετο νοστῆσαι. X* 82 Hecuba ad Hectorem filium *εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα μάζον ἐπέσχον, ἐλέησόν με. Ω* 705 *ὄψεσθε Τρῶες, εἴ ποτε καὶ ζώοντι μάχης ἐκνοστήσαντι χαίρετε. Γ* 98 *λίσσομαι, εἴ ποτέ τοί τι Ὀδυσεύς ἢ ἔπος ἠέ τι ἔργον ἐξετέλεσσεν. δ* 763 *εἴ ποτέ τοι Ὀδυσσεὺς πίονα μηρί' ἔκηεν, τῶν μνῆσαι. ρ* 240 *εἴ ποτ' Ὀδυσσεὺς ὔμμι' ἐπὶ μηρί' ἔκηεν.*

Sunt autem preces hae modestissime prolatae, cum non utatur loquens particula caussali, qua fortiter exigeretur debitum sed condicionali, quasi possit dubitari de meritis suis; simul tamen sunt flagrantissimae, cum per correlativam illam conjunctionem quae est inter duo enunciata, rei petitae eadem rogetur veritas quam habet res protasi comprehensa. Est autem haec ea de qua non possit dubitari.

Etiam res quae praesenti tempore vere extat, interdum protasi condicionali continetur. Velut *A* 567

Ἦ δὴ λοίγια ἔργα τάδ' ἔσσεται, οὐδ' ἔτ' ἀνεκτά
εἰ δὴ σφὼ ἕνεκα θνητῶν ἐριδαίνετον ὧδε.

narratur autem in praecedentibus de certamine deorum. 178 *εἰ μάλα καρτερός ἐσσι* (sc. Achilles). *Γ* 67 *εἰ μ' ἐθέλεις πολεμίζειν,* vult autem hoc Hector, quod antea declaravit. *E* 410 *Τυδεΐδης, εἰ καὶ μάλα καρτερός ἐστιν. H* 117 *εἴ περ ἀδειής τ' ἐστὶ* sc. Hector. 359 *εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τοῦτον (μῦθον) ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις, Θ* 466 *εἰ σὺ κελεύεις.* praecepit autem hoc Jupiter in antecedentibus. *N* 316 *Ἕκτορα, εἰ καὶ μάλα καρτερός ἐστιν. Ξ* 337 *εἰ δή ῥ ἐθέλεις* vult Jupiter. *α* 82 *εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον θεοῖσιν,* modo ab iis est constitutum *γ* 376 *εἰ δή τοι νέῳ ὧδε θεοὶ πομπῆες ἕπονται.* Modo aspexit

Menelaus Minervam cum Telemacho collocutam. *ν* 6 *Ὀδυσσεῦ, εἰ καὶ μάλα πολλὰ πέπονθας.* 238 *εἰ δὴ τήνδε γε γαῖαν ἀνείρεαι.*

Futurum rarissime in hoc genere locum habet. Quod non est mirum, cum quae adhuc imminent incerti fere quid habeant. Tres tamen huc retulerim locos.

B 387 *οὐ γὰρ πανσωλή γε μετέσσεται, οὐδ' ἠβαιόν,*
εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα διακρινέει μένος ἀνδρῶν.

Fieri non potest secundum rerum naturam quin aliquando interveniat nox pugnae; possit hic quis substituere pro *εἰ μὴ* particulam temporalem „dum" vel „priusquam" cum indicativo futuri constructam. *O* 186

εἴ μ' ὁμότιμον ἐόντα βίῃ ἀέκοντα καθέξει

ipso autem eo tempore impedit Jupiter Neptunum ne auxilium ferat Achaeis. *π* 274 *εἰ δέ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κάτα.* certo erat exspectandum ut ignominiis afficerent Ulixem proci; igitur res futura pro vera ponitur.

Sequitur alterum genus, in quo quis pro vera ponit rem ab ipso non exploratam sed ab alio quodam uno vel compluribus affirmatam et a loquente receptam. Quae autem a nobis adhibentur in talibus enunciatis, si explicatius loquimur, particulae: wenn in wahrheit, wenn wirklich, eaedem apud Homerum reperiuntur: *εἰ δή*, *εἰ ἐτεόν*, *εἰ δὴ ἐτεόν*, aut ubi desunt, apte possunt addi.

Atque praeteriti sic adhibiti exempla non ita sunt multa.

Π 66 *τύνη δ' ὤμοιιν μὲν ἐμὰ κλυτὰ τεύχεα δῦθι*
εἰ δὴ κυάνεον Τρώων νέφος ἀμφιβέβηκεν.

Achaeorum res in summo esse discrimine Achilles compertum habet ex Patroclo, et ab eo receptum pro vero ponit. *E* 104 *εἰ ἐτεόν με ὦρσε ἄναξ.* cf. *N* 153. *Σ* 305 *εἰ δ' ἐτεὸν ἀνέστη Ἀχιλλεύς.* *Φ* 216 Achelous flumen *εἴ τοι Τρῶας ἔδωκε Κρόνου παῖς πάντας ὀλέσσαι* id quod dicunt homines. *χ* 45 *εἰ μὲν δὴ Ὀδυσεὺς εἰλήλουθας* id quod tu quidem dicis. *ω* 352 *εἰ ἐτεὸν μνηστῆρες ἀτάσθαλον ὕβριν ἔτισαν.* Laertes ab Ulixe hoc audivit.

Usitatissimum hoc in praesenti. *K* 433 *εἰ γὰρ δὴ μέματον.* *Λ* 138 *εἰ μὲν δὴ Ἀντιμάχοιο υἱέες ἐστόν.* *O* 53 *εἰ δή ῥ' ἐτεόν γε καὶ ἀτρεκέως ἀγορεύεις.* *N* 211 *εἰ δὴ καὶ πάμπαν αἴτιός ἐστι.* *Ω* 140 *εἰ δὴ πρόφρονι θυμῷ Ὀλύμπιος αὐτὸς ἀνώγει.*

406 *εἰ μεν δὴ θεράπων Ἀχιλῆος εἶς.* γ 122 *εἰ ἐτεόν γε κείνου ἔκγονός ἐσσι.* δ 831 *εἰ μὲν δὴ θεός ἐσσι.* ε 139 *εἴ μιν κεῖνος ἐποτρύνει.* ι 410 *εἰ μὲν δὴ μή τις σε βιάζεται.* 529 *εἰ ἐτεόν γε σός εἰμι.* ο 328 *εἰ δὴ μνηστήρων ἐθέλεις καταδῦναι ὅμιλον.* π 300 *εἰ δ' ἐτεόν γ' ἐμός ἐσσι.* 320 *εἰ ἐτεόν γ' ἔτι οἶσθα Διὸς τέρας.* σ 80 *εἰ δὴ τοῦτόν γε τρομέεις.* φ 253 *εἰ δὴ τοσσόν δε βίης ἐπιδευέες εἰμέν.* χ 321 *εἰ μὲν δὴ θυοσκόος εὔχεαι εἶναι.* ψ 36 *εἰ ἐτεὸν δὴ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύεις.* 107 *εἰ δ' ἐτεὸν δὴ ἔστ' Ὀδυσεὺς.* ω 328 *εἰ μὲν δὴ Ὀδυσεύς γε ἱκάνεις.*

Futurum ita adhibitum est duobus locis. *Θ* 424

εἰ ἐτεόν γε
τολμήσεις Διὸς ἄντα πελώριον ἔγχος ἀεῖραι.

Minerva cum jam conscenderit quadrigas satis aperte ostendit, se auxilium esse laturam Graecis; quare Iris: si tu re vera — id quod cognosci potest ex iis quae paravisti — audebis .... *N* 374

εἰ ἐτεὸν δὴ πάντα τελευτήσεις ὅσ' ὑπέστης

dixit igitur Othryoneus se id esse perfecturum.

Denique indicativus locum habet, ubi res neque rerum statu comprobata neque ab alio quo affirmata ex libero arbitrio loquentis pro vera ponitur. Is autem qui loquitur rem esse neque ait neque negat, sed ponit eam ad veritatem prorsus non relatam eique conjungit alteram haud dubie ex priore prodeuntem. Quo in genere invenimus et praeteritum et praesens et futurum.

Res praeterita autem ubi proponitur enunciato condicionali semper fere, cum praesens vel imperativus in apodosi legitur, perfecto tempore profertur, quippe quod rem impletam esse ita significet ut ad praesens usque porrigat ea. *M* 348 *εἰ δέ σφιν καὶ κεῖθι πόνος καὶ νεῖκος ὄρωρεν*
ἀλλά περ οἶος ἴτω Τελαμώνιος.

Nescit Menestheus utrum magna pugna orta sit etiam ea parte, qua versantur Ajaces, an non, sed de veritate rei nunc quidem non cogitat; sumit rem ut dicat quid fieri se velit, si vera sit. Perfectum autem *ὄρωρεν* nihil est, nisi praesens *ἐστί.* Jure autem contendere mihi videor, nullum fere perfectum in protasi condicionali hoc modo adhibitum, non habere praesentis vim. η 199 *εἰλήλουθεν* idem atque „adest." ϑ 146 *δεδαήκας.* λ 494 *πέπυσσαι.* ρ 106 *ἀκούσας.* γ 93 *ὄπωπας*

haec eadem fere sunt atque „scis". τ 85 ἀπόλωλε „ist todt". υ 208 τέθνηκε deinde perf. pass. N 256 λέλειπται reliquum est. Σ 120 τέτυκται. β 271 ἐνέστακται inest.

Interdum etiam aoristus simili sensu est adhibitus. Ξ 337 εἴ τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ si tibi gratum est. A 290 αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοί, deinde imperfectum. ζ 179 δὸς δὲ ῥάκος ἀμφιβαλέσθαι εἴ τι που εἴλυμα σπείρων ἔχες ἐνθάδ' ἰοῦσα certe si habebat tunc, nunc quoque habet; hoc autem alterum Ulixi profecto majoris est momenti. Positum autem est praeteritum ex more epicorum poetarum, qui malunt narrare quid sit factum quam describere quid sit.

Praesentis et futuri in hoc genere enunciatorum condicionalium adhibiti usus uberrimus est. Praesentis hoc esto exemplum ξ 150

εἰ μέν τις θεός ἐσσι τοὶ οὐρανον εὐρὺν ἔχουσιν
Ἀρτέμιδί σε ἐγώγε | — | ἀγχίστα εἴσκω
εἰ δέ τις ἐσσι βροτῶν τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν
τρὶς μάκαρες μὲν σοί γε πατὴρ κτλ.

Nescit Ulixes, sit ne Nausicaa dea an puella; igitur ne potest quidem judicium suum addere rei prolatae; sed utrumque pro vero ponit et inde aliud colligit. Futurum ita adhibitum B 379

εἰ δέ ποτ' ἔς γε μίαν βουλεύσομεν οὐκέτ' ἔπειτα
Τρωσὶν ἀνάβλησις κακοῦ ἔσσεται, οὐδ' ἠβαιόν.

In rerum quales sunt statu non est cur Agamemnon illud eventurum esse colligat; neque ab alio quo praesagitur; sed ex libero arbitrio rem futuram pro vera ponit. Sufficiant hi loci, cum omnes perlustrare non libeat, neque eo res proficiat. Plura autem exigentibus tabella inserviat.

Id autem quod ex condicione est suspensum, eandem habere veritatem consentaneum est atque ipsam condicionem. Ergo haec si pro vera ponitur, etiam illud pro vero poni debet. Indicativus igitur plerumque locum habet in apodosi, interdum sed raro ea forma, quae proxime accedit notione sua ad indicativum, optativus cum ἂν vel κε part. junctus. ut Z 129

εἰ δέ τις ἀθανάτων γε κατ' οὐρανοῦ εἰλήλουθας
οὐκ ἂν ἐγώ γε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην.

Fortius exponitur haec sententia optativo quam indicativo; dicit enim Diomedes: ne cogitando quidem velim cum diis pugnare, tantopere reluctatur animus et contremiscit ab hoc facinore.

Nec fere reperitur optativus nisi in iis enunciatis, quae a me ad alterum genus sunt relata. Sunt enim haud raro ita parata, ut rem ab alio affirmatam cauto quodam modo quasi non satis possit sibi persuadere eam veram esse, recipiat is qui loquitur et pro vera ponat. Atque in nostra quoque lingua illae locutiones: wenn wirklich, wenn es wahr ist, dass, similia ejus sunt qui dubitat. Velut *Ω* 660

εἰ μὲν δή μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἕκτορι δίῳ
ὧδέ κε μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

Audivit Priamus ab Achille, filium sibi traditum iri sepeliendum, sed diffidit quodam modo nuntio nimis laeto; igitur rem e condicione hac suspensam dubitanter profert optativo utens. Similiter Diomedes cum ei in Trojanorum castra invasuro permittatur ab Achaeis ut ipse sibi eligat socium. *K* 242 *πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην.* *I* 434 Phoenix adhuc leniter impugnans Achillis consilium se invito captum. *εἰ δὴ νόστον βάλλεαι, πῶς ἂν ἔπειτ' ἀπὸ σεῖο, φίλον τέκος αὖθι λιποίμην.* *M* 67 Hector in re nimis laeta dubitans *εἰ μὲν γὰρ τοὺς ἀλαπάζει Ζεὺς, ἦτ' ἂν ἐγώ γ' ἐθέλοιμι καὶ αὐτίκα τοῦτο γενέσθαι.* *N* 57 *τῷ κε καὶ ἐσσύμενόν περ ἐρωήσαιτο, εἰ καί μιν Ὀλύμπιος αὐτὸς ἐγείρει.* *Ξ* 231 Juno vix credens bella parari castitati suae *εἰ νῦν λιλαίεαι, πῶς κ' ἔοι . . . .*

Similes *N* 57 *Φ* 462 *λ* 380 *ν* 315.

De praeterito.

Res duae particula condicionali junctae ita sunt paratae ut eadem sit earum relatio ad rerum veritatem; igitur ut altera extet eadem ratione atque altera. Fac igitur te habere duas res praeteritas hac ratione junctas velut *ἔπαυσά σε, εἰ ἔβαλον*, qua in locutione per se is qui loquitur de veritate plane nihil dicit: idem hoc in eas cadat necesse est. Jam si indicas aliquo modo, rem quae sequitur, non vere factam esse, idem hoc in priorem rem redundare debet propter

vicissitudinem eam de qua diximus. Hoc vero si verbis describere voles: res duas praeteritas vere non factas esse, eadem autem ratione eas compositas esse ad veritatem h. e. altera exacta alteram certe secuturam fuisse, non poteris hoc aliter exprimere atque: Si te jecissem, interfecissem. Vides igitur quid sit muneris *ἂν* vel *κε* particulae in usitatissimo illo enunciatorum condicionalium genere: ut rem praedicatam non vere factam esse indicet.

Testimonio autem est, quod ubi hoc alio modo indicatur, deest particula. Velut *ν* 385

ἦ μάλα δὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
φθίσεσθαι κακὸν οἶτον ἐνὶ μεγάροισιν ἔμελλον
εἰ μή μοι σὺ ἕκαστα θεά, κατὰ μοῖραν ἐεῖπες

ἔμελλε φθίσεσθαι Ulixes, igitur *οὐκ ἔφθιτο.*

υ 331 *ἐπεὶ τόδε κέρδιον ἦεν*
εἰ νόστησ' Ὀδυσεὺς καὶ ὑπότροπος ἵκετο δῶμα

κέρδιον ἦεν nempe *ἢ νῦν ἔστι;* declarat igitur ipse comparativus, non vere extare quod *κέρδιον* est.

ξ 37 *ὦ γέρον, ἦ ὀλίγον σε κύνες διεδηλήσαντο*
ἐξαπίνης, καί κέν μοι ἐλεγχείην κατέχευας.

Non opus erat *ἂν* vel *κε* part. addere in priore sententia; nam quod paene factum est, vere non factum esse apparet. Interdum idem hic sensus efficitur verbis *ἔφην ἐφάμην* similibus, ex quibus dependet apodosis. Qua ratione eximitur e rerum veritate factum praeteritum et collocatur in mente loquentis, qui non jam narrat quid factum sit sed quid factum iri putaverit.

δ 172 *καί μιν ἔφην ἐλθόντα φιλησέμεν ἔξοχον ἄλλων*
Ἀργείων, εἰ νῶϊν ὑπεὶρ ἅλα νόστον ἔδωκεν
νηυσὶ θοῇσι γενέσθαι Ὀλύμπιος εὐρύοπα Ζεύς
καί κέ οἱ Ἄργεϊ νάσσα πόλιν καὶ δώματ' ἔτευξα.

Quis neget *ἔφην φιλησέμεν* nihil esse nisi *ἐφίλησά κε*, quod dicendi genus postea adhibitum est *νάσσα κε.* Indicat autem verbum *ἔφην,* illud „*ἐφίλησα*" non vere extare sed in mente tantum versari.

Θ 498 *νῦν ἐφάμην νῆάς τ' ὀλέσας καὶ πάντας Ἀχαιούς*
ἂψ ἀπονοστήσειν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
ἀλλὰ πρὶν κνέφας ἦλθε

ἐφάμην ἀπονοστήσειν eodem sensu atque *ἀπενόστησά κε.*

M 165 *οὐ γὰρ ἐγώγε φάμην ἥρωας Ἀχαιούς*
σχήσειν ἡμέτερόν γε μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
οἱ δὲ — — —

οὐ φάμην σχήσειν pro *οὐκ ἂν ἔσχον.*

Id igitur quod in his singulis locis aliis alio modo efficitur, ex communi usu *ἂν* et *κε* part. significatur. Atque potest haec particulae vis praeclare explicari ex ea, quam alias cognovimus. Indicat enim, aliquid fieri per caussarum quandam cohaerentiam posse, igitur praeterito adjecta, rem per caussarum quales tunc erant, cohaerentiam fieri potuisse vel factum iri putandum fuisse, unde profecto colligendum, vere eam non factam esse. Quae enim futuro tempori majorem tribuit certitudinem, probabilitatis adjectio, eadem adhibita praeterito omnem plane auferat veritatem necesse est. Etenim res praeterita aut facta est aut non est facta, quam si qua ratione aut e rebus aut e cogitatione suspensam facio, statim non esse factam profiteor.

Atque adhibetur haec forma condicionalis, ut dicit Kampmannus*) V. D., qui nuper hac de re egit, „in re non facta, quae facta esset, si qua alia esset facta," neque equidem cum Homeri usum peculiarem respiciam, addiderim: „quae fieret si qua alia fieret". Imperfectum enim quod apud scriptores posterioris aetatis in re praesenti adhiberi constat, etsi legitur apud Homerum, tamen de re praesenti in protasi nunquam adhibitum est, in apodosi perraro, nec fere nisi in iis locis, in quibus vice fungitur aoristi alius verbi. Est autem imperfectum positum, quia per longius temporis spatium res perdurat. Velut *E* 897

εἰ δέ τευ ἐξ ἄλλου γε θεῶν γένευ ὧδ' ἀΐδηλος
καί κεν δὴ πάλαι ἦσθα ἐνέρτερος Οὐρανιώνων.

ἦσθα κε nihil est nisi *ἐῤῥίφθης κε.*

885**) *ἀλλά μ' ὑπήνεικαν ταχέες πόδες· ἦ τέ κε δηρόν*
αὐτοῦ πήματ' ἔπασχον ἐν αἰνῇσιν νεκάδεσσιν
ἤ κε ζὼς ἀμενηνὸς ἔα χαλκοῖο τυπῇσιν

*) Programm zur Feier des 300jährigen Bestehens des Elisabet-Gymnasii. Breslau 1862.

**) Agimus autem hoc loco una cum enunciatis vere condicionalibus etiam de iis, in quibus protasis proponitur per sententiam adversativam *ἀλλὰ* pro *εἰ μή*. Est autem horum plane eadem ratio.

Inest in imperfecto hoc: ἀμενηνὸς ἐγενόμην ἂν καὶ νῦν ἂν ἔα.

τ 282 καί κεν πάλαι ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς
ἦην· ἀλλ' ἄρα οἱ τό γε κέρδιον εἴσατο θυμῷ

adesset Ulixes, igitur huc venisset.

X 435 ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἔησθα
ζωὸς ἐών· νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.

Hoc loco emendavit Bekker καί σφι, quod est necessarium. Dixit Hecuba antea: non mihi solum eras solatium, sed etiam Trojanis eorumque mulieribus, et nunc pergit: Etenim iis quoque decori eras. Sin vero recte se haberet κέ σφι, vertendum foret: fuisses iis magno decori ζωὸς ἐὼν i. e. εἰ ἐβίως.

Potest autem facile declarari, cur imperfectum proprio suo sensu (sc. de rebus praesentibus) non habuerit locum in hac forma condicionali. Etenim proferuntur ea forma semper quae non possunt fieri vel esse, quia repugnant rerum veritati. Sunt igitur posita in mera cogitatione ejus qui loquitur. Talia autem si referuntur ad praesens tempus aut futurum, amplectitur optativus. Velut *I* 515

εἰ μὲν γὰρ μὴ δῶρα φέροι, τὰ δ' ὄπισθ' ὀνομάζοι
Ἀτρεΐδης, ἀλλ' αἰὲν ἐπιζαφέλως χαλεπαίνοι
οὐκ ἂν ἐγώ γέ σε μῆνιν ἀποῤῥίψαντα κελοίμην.

Ita optativus locum habet in apodosi de re praesenti

B 80 εἰ μέν τις τὸν ὄνειρον Ἀχαιῶν ἄλλος ἔνισπεν
ψεῦδός κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον cf. *Ω* 220

α 237 οὔ κε θανόντι περ ὧδ' ἀκαχοίμην
εἰ μετὰ οἷς ἑτάροισι δάμη Τρώων ἐνι δήμῳ.

Quinetiam factum est propter hanc optativi vim quippe qui omnia in cogitatione posita comprehendat, ut interdum etiam adhiberetur de rebus praeteritis. Velut in apodosi *E* 312

καί νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἀνὰξ ἀνδρῶν Αἰνείας
εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη cf. v. 389

P 70 ἔνθα κε ῥεῖα φέροι κλυτὰ τεύχεα Πανθοΐδαο
Ἀτρεΐδης, εἰ μή οἱ ἀγάσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων.

semel in protasi *Γ* 453

οὐ μὴν γὰρ φιλότητί γ' ἐκεύθανον, εἴ τις ἴδοιτο

non celavissent, si quis vidisset. Cum autem hic optativo in protasi adhibito jam satis declararetur, rem in mente sola esse positam, igitur vere non factam esse, idem sensus in

apodosin non transferri non potuit; ergo supervacaneum erat *ἂν* vel *κε* part. adjicere verbo *ἐκεύθανον*.

Nullum igitur est discrimen in hac condicionali forma inter imperfectum et aoristum. Utrumque enim tempus adhibetur de rebus praeteritis.

1. Ita imperfectum adhibitum est in protasi aoristi vice, ubi sequitur in apodosi aoristus.
Θ 366 *ᾔδεα.* *X* 203 *ἤντετο.* *ψ* 491 *ἀνίστατο καὶ κατέρυκεν.* *π* 221 *προςεφώνεε.* *φ* 227 *ἐρύκακε.* *ψ* 220 *ᾔδη.* *ω* 51 *κατέρυκε.* *ω* 284 *κίχης*, deinde ubi condicio latet in sententia adversativa *P* 319 *η* 278 *χ* 565. 630 *φ* 128.

2. In apodosi, ubi praecedit in protasi aoristus
H 273 *οὐτάζοντο.* *Θ* 130 *ἐήν.* cf. *Λ* 310. 504 *χάζοντο.* *Υ* 290 *ἀπηύρα.* *X* 203.

3. Quinetiam in utroque enunciato imperfectum reperitur eodem sensu, quem habet aoristus.

Ψ 734 *καὶ νύ κε τὸ τρίτον αὖτις ἀναΐξαντε πάλαιον*
εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἀνίστατο καὶ κατέρυκεν
Ω 715 *καί νύ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα*
Ἕκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων
εἰ μὴ ἄρ᾽ ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηύδα
T 271 *οὐκ ἂν δή ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν*
Ἀτρεΐδης ὤρινε διαμπερές, οὐδέ κε κούρην
ἦγεν ἐμεῦ ἀέκοντος ἀμήχανος· ἀλλά ποθι Ζεύς
ἤθελ᾽ Ἀχαιοῖσιν θάνατον πολέεσσι γενέσθαι.

4. Longe autem amplissima est copia eorum qui in utroque enunciato aoristum habent.

B 156 *Γ* 374 *E* 680 *Z* 75 *H* 106 *Θ* 90. 218 *Λ* 751 *M* 292 *N* 725 *Ξ* 259 *O* 123. 460 *Π* 618. 686. 698. 847 *P* 530. 614 *Σ* 165. 398. 454 *Φ* 212. 545 *Ψ* 155. 383. 541 *γ* 256 *δ* 303. 503. 732 *ε* 40. 427 *ι* 497 *λ* 317 *ψ* 242 *ω* 42. 529 *ψ* 21 *E* 22. 885 *I* 545 *O* 224. 228 *Υ* 94 *X* 16 *Φ* 606. 279. 303 *μ* 71 *ξ* 32 *υ* 273. 306 *δ* 441.

Semel reperitur plusquamperfectum *Γ* 57 *ἦ τέ κεν ἤδη λάϊνον ἕσσο χιτῶνα.*

Plane inauditum et vix ferendum est illud *κε*, quod legitur *Ψ* 526

εἰ δέ κ᾽ ἔτι προτέρω γένετο δρόμος ἀμφοτέροισιν
τῷ κέν μιν παρέλασσ᾽ οὐδ᾽ ἀμφήριστον ἔθηκεν.

Scribit Kampmann *εἰ δ' ἔτι καὶ προτέρω.* Facilius sermonisque homerici consuetudini convenientius scribi posse videtur *εἰ δέ γ' ἔτι.*

Est haec structura ita fere parata, ut protasis sit negativa et dicatur quid futurum fuerit, si aliud quid factum esset. Sunt ejusmodi quadraginta quinque loci, accedit magna copia eorum, in quibus latet condicio in enunciato adversativa part. *ἀλλὰ* inducto. Protasis affirmativae exempla in Iliade septem tantum reperiuntur, undecies in Odyssea *Β* 80 *Ε* 897 *Θ* 366 *Ο* 460 *Π* 618. 636 *Ω* 220 *α* 237 *γ* 256 *δ* 732 *ε* 40 *ι* 497 *λ* 317 *ξ* 17 *υ* 332 *φ* 21. 220 *ω* 328.

De Conjunctivo.

Conjunctivo cum *εἴ κεν εἰ ἂν ἢν* **partt. juncto proponitur res, quam ex rerum quibuscum componitur statu eventuram esse colligi debet.** Ex quovis enim statu rerum plura eventura possunt cogitari, quae inter se ita sunt parata, ut nihil non possit evenire, unum eveniat necesse sit. Ex quibus seu hoc seu illud sumitur enunciato condicionali, profertur conjunctivo.

Minime igitur equidem dixerim, inesse huic formae simpliciter potestatem eveniendi; imo inest necessitatis quiddam ita quidem ut ni res sumta fiat, contradictorie oppositum quod vocant philosophi fiat necesse sit; hoc autem ipsum denuo per partes considerare licet. Obtinet igitur in hac forma judicium disjunctivum*): aut erit res, aut non erit, utrum sit futurum, dubium, alterutrum fiat necesse est.

Atque fit interdum, ut deinceps sumta sint et res ipsa et contrarium, in quorum utroque sumendo conjunctivus locum habet, quia utrumque e rerum statu evenire potest, alterutrum fiet necessario.

Γ 281 *εἰ μέν κεν Μενέλαον Ἀλέξανδρος καταπέφνῃ*
αὐτὸς ἔπειθ' Ἑλένην ἐχέτω καὶ κτήματα πάντα
εἰ δέ κ' Ἀλέξανδρον κτείνῃ ξανθὸς Μενέλαος
Τρῶας ἔπειθ' Ἑλένην καὶ κτήματα πάντ' ἀποδοῦναι.

*) Cf. Klossmann, de ratione atque usu enunciatorum hypotheticorum linguae Graecae progr. gymn. Magd. Vratisl. 1830 pag. 17, 23.

Dicendum erat hoc loco Agamemnoni, quid secundum rerum naturam et rationem hominum fieri necesse esset. Erat autem necesse aut ut vinceret Menelaus aut Alexander.

Exempla ejusdem naturae extant apud Homerum haud pauca. *Ε* 129. 131 *εἴ κε θεὸς* (sc. *ἄλλος*) *ἐνθαδ' ἵκηται — εἴ κ' Ἀφροδίτη ἔλθησ' ἐς πόλεμον.* *Η* 77. 81 *εἰ μέν κεν ἐμὲ κεῖνος ἕλῃ — εἰ δέ κ' ἐγὼ τὸν ἕλω.* *Ι* 412. 414 *εἰ μέν κ' αὖθι μένων ἀμφιμάχωμαι — εἰ δέ κε οἴκαδ' ἵκωμαι* similes *Κ* 449 *Λ* 404 *Ρ* 91 *Φ* 553 *Χ* 99. 111 *α* 287 *ε* 466 *λ* 110 *ξ* 395 *ρ* 79.

Plerumque autem fit ut ex pluribus quae possint evenire unum tantum proponatur quod vel verisimilius videtur vel ad orationem gravius. Ubique tamen contrarium potest cogitari, quod necessario fiet, si illud non evenerit. Velut *Δ* 170 Menelao vulnerato alterutrum necessario fiet, aut ut moriatur aut ut reficiatur. Ex his Agamemnoni fratri sollicito prius tantum illud infaustissimum obversatur: ut moriatur; igitur conjunctivo utens dicit:

ἀλλά μοι αἰνὸν ἄχος σέθεν ἔσσεται, ὦ Μενέλαε,
εἴ κε θάνῃς καὶ πότμον ἀναπλήσῃς βιότοιο.

Quae cum ita sint, adhibetur interdum haec forma in dandis praeceptis, quae non valent, nisi si aliud quiddam evenerit, quod ni e rerum statu eventurum colligi posset, supervacaneum esset vel potius absurdum praeceptum.

Ε 129 *εἴ κε θεὸς ἵκηται, μὴ μάχεσθαι* 131 *εἰ Ἀφροδίτη ἔλθῃσι, τήν γ' οὐτάμεν.* Certe non daret haec praecepta Minerva, nisi putandum esset aliquem deorum in pugnam esse proditurum. *Ε* 260 *εἴ κέν μοι Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ, σὺ δὲ ἐρυκακέειν.* *Π* 87 *εἰ δέ κεν δώῃ κῦδος, μὴ σύ γε λιλαίεσθαι.* *α* 289 *εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσῃς, σῆμά τε οἱ χεῦαι.* *ι* 502 *εἴ κέν τίς σε εἴρηται, φάσθαι.* *μ* 53 *εἰ δέ κε λίσσηαι, οἱ δέ σε διδέντων.*

Deinde adhibetur haec forma saepissime in adhortando et dissuadendo, deinde in precando et deprecando, praecipue in minando, si quis alterum adducturus ut faciat aliquid aut ne faciat aversurus praedicat, quae commoda obedienti quae incommoda deneganti sint eventura. In quibus id quod appetitur aut fugitur tale semper est quod e rerum statu eventurum esse colligi potest, quod si fieri non posset absurda esset precatio vel deprecatio. Ut *Π* 32

τί σευ ἄλλος ὀνήσεται ὀψίγονός περ
εἴ κε μὴ Ἀργείοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμύνῃς
certe metuendum, ne recuset Achilles auxilium ferre Achaeis.

In minando *N* 830 *ἐν δὲ σὺ τοῖσι πεφήσεαι, εἴ κε ταλάσσῃς.* *Γ* 288 *εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν τίνειν οὐκ ἐθέλωσι, ἐγὼ καὶ ἔπειτα μαχήσομαι.* *Π* 499 *ὄνειδος ἔσσομαι, εἴ κέ μ' Ἀχαιοί τεύχεα συλήσωσι.* *Ρ* 29 *σὸν ἐγὼ λύσω μένος, εἴ κέ μευ ἄντα στήῃς.* *Σ* 180 *σοὶ λώβη, εἴ κέν τι νέκυς ᾐσχυμμένος ἔλθῃ.* *Ψ* 413 *ὔμμε κατακτενεῖ, εἴ κε φερώμεθα χεῖρον ἄεθλον.* 543 *κεχολώσομαι, εἴ κε τελέσσῃς.* *σ* 83 *εἴ κέν σ' οὗτος νικήσῃ, πέμψω σ' ἤπειρόνδε.* *φ* 305 *μέγα πῆμα πιφαύσκομαι, εἴ κε τὸ τόξον ἐντανύσῃς.*

Deinde in adhortando vel suadendo *B* 364 *εἰ δέ κεν ὧς ἔρξῃς, γνώσεαι ἔπειθ' ὅς κτλ.* *Z* 94 *ἱερευσέμεν, εἴ κ' ἐλεήσῃ.* *I* 135 *εἰ δέ κεν θεοὶ δώωσι, νῆα ἅλις χρυσοῦ νηησάσθω.* *Ψ* 344 *εἰ γάρ κ' ἐν νύσσῃ γε παρεξελάσῃσθα, οὐκ ἔσθ' ὅς κέ σ' ἕλῃσι.* *A* 90 *οὔ τις χεῖρας ἐποίσει, οὐδ' ἢν Ἀγαμέμνονα εἴπῃς.* *Δ* 98 *δῶρα φέροιο, εἰ κε ἴδῃ Μενέλαον δμηθέντα.* *N* 379 *ὀπυιέμεν, εἰ κε σὺν ἄμμιν Ἴλιον ἐκπέρσῃς.* *ϑ* 496 *εἴ κεν δὴ καταλέξῃς, ἐγὼ μυθήσομαι.* *λ* 104 *κε ἵκοισθε εἰ κ' ἐθέλῃς.* *ρ* 51 *ῥέξειν, εἴ κε Ζεὺς τελέσσῃ.*

Denique in dissuadendo *Π* 445 *εἴ κε ζὼν πέμψῃς Σαρπηδόνα ὅνδε δόμονδε, φράζευ μήτις θεῶν ἐθέλῃσι.* *I* 604 *εἰ δέ κ' ἀτὲρ δώρων πόλεμον δύῃς, οὐκέθ' ὁμῶς τιμῆς ἔσεαι.* *β* 102 *μή τίς μοι νεμεσήσῃ, εἴ κεν ἄτερ σπείρου κῆται.* *π* 254 *τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν, μὴ πολύπικρα ἀποτίσεαι.*

Fit correlatio inter duo enunciata periodi condicionalis. Quare si proponimus rem e praesentibus rebus efficiendam, igitur quae nondum est sed spectat ad eventum, etiam id quod ex ea suspensum est, in futuro tempore collocatum esse consentaneum est, atque invicem si in sententia primaria rem futuram pro vera ponimus, etiam id ex quo est suspensa, primum imminere adhuc conveniens est; deinde vero tale esse debet, quod fortiter spectet ad eventum eumque quasi exigat, quod ni est, indicativus in apodosi non potest locum habere.

Quare futurum saepissime locum habet in apodosi,

(septuagies fere), rarius quidem (semel et vicies) neque tamen minus apte imperativus, quippe quo semper proferatur factum aliquod postulatum, ergo futuro demum tempore extiturum. Conjunctivus cum *κε* part. suum tenet locum. *Α* 137 *ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι* cf. 324 *δ* 391 *καὶ δέ κέ τοι εἴπῃσι.* Nec prorsus abhorret optativus cum *κε* vel *ἂν* part. junctus, quippe quae forma et ipsa semper ad futurum tempus referatur.

Rem vere praesentem jure mihi videor contendere nunquam positam esse apud Homerum in apodosi hujus formae condicionalis; nec potest proprie poni secundum naturam protasis. Ubi autem reperitur praesens, semper certa aliqua relatio ad futurum intelligi potest.

Velut in sententiis generalibus in quibus non singula quaedam sed quae quovis tempore eveniunt, sumuntur. Cf. *Α* 166 *Γ* 125 *ε* 120 *λ* 159 praecipue in iis quae conjunctivum nudum continent, exemplis, de quibus infra fusius disputabitur. Praesens autem, quod in his enunciatis est adhibitum apertum est proprie significare non quod nunc (quo quis tempore loquitur) fit, sed quod fieri solet, ergo quod factum est et fit et fiet. Manifesta porro haec relatio est *ε* 417. 470 *μ* 121 in quibus timendi verbum (*δείδω* et *αἰδέομαι*) continetur addito hoc ipso quod timetur, *Ζ* 443 omissa re quae excitat metum sed supplenda.

Restant deinde loci sex, de quibus singulis est dicendum *π* 405 in apodosi legitur *παύσασθαι ἄνωγα* quod idem fere est atque imperativus *παύσασθε.* *Σ* 91 *οὐκ ἐμὲ θυμὸς ἄνωγεν ζώειν* idem ac *μὴ βιῶ,* imperativi persona prima *ϱ* 79 *σε βούλομ' ἐπαυϱέμεν* pro *σὺ ἐπαυϱέμεν* *φ* 305 *πῆμα πιφαύσκομαι εἴ κε* pro *πῆμα σοι ἔσται.* Neque *Θ* 478 et 482 in verbis *ἀλεγίζω* et *ἀλέγω* futuri quidam sensus non agnoscendus est. Etenim in *σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω* inest significatio: pro nihilo te duco, ergo neque nunc te respicio, neque respiciam postea.

Complures deinde sunt loci, in quibus copula est supplenda, non *ἐστὶ* vel *εἰσὶ,* sed *ἔσται* vel *ἔσονται.*

e. c. *Θ* 498 *ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ παῖδες ὀπίσσω*
καὶ οἶκος καὶ κλῆϱος ἀκήϱατος, εἴ κεν Ἀχαιοί
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατϱίδα γαῖαν.

Idem cadit in locos hos *Α* 404 *Σ* 180. 279 *Φ* 437. 567 *β* 132 *ζ* 313.

Neque vero quisquam non cognoscat futuri vel imperativi sensum in locis ejusmodi. *P* 91

εἰ μέν κε λίπω κάτα τεύχεα καλά
Πατροκλόν θ' ὃς κεῖται ἐμῆς ἕνεκ' ἐνθάδε τιμῆς,
μή τις μοι Δαναῶν νεμεσήσεται, ὅς κε ἴδηται.

Similes *Τ* 301 *Χ* 111 *β* 102 *ε* 466 *μ* 299 *π* 254 *τ* 81.

Praeteritum, quod proprie nunquam sequi posse in hac enunciatorum condicionalium forma facile potest intelligi, ubi reperitur in duobus locis, peculiari quodam modo explicandum est.

Ι 412 *εἰ μέν κ' αὖθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι*
ὤλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται·
εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμαι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
ὤλετο μὲν κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰών.

Non significant aoristi *ὤλετο* res vere praeteritas; sed sunt adhibiti e Graecorum more, qui solent praeterito proferre rem statim post alteram vel una cum altera eventuram, quae ne minimum quidem temporis spatium amplectitur nec moram.

Cf. Matth. gr. gr. § 506. 2 qui affert illud Euripidis plane congruens Med. 78

ἀπωλόμεσθ' ἄρ', εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῷ.

Alter locus extat *δ* 34

ἦ μὲν δὴ νῶϊ ξεινήϊα πολλὰ φαγόντες
ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ' ἱκόμεθ, εἴ κέ ποθι Ζεύς
ἐξοπίσω περ παύσῃ ὀϊζύος.

Ne est quidem hoc loco *δεῦρ' ἱκόμεθα* vere apodosis periodi condicionalis, sed habet enunciatum condicionale per parenthesin admissum, quo explicetur tempus praeteritum *ἱκόμεθα*. Non potest valere illud *ἱκόμεθα* nisi hac condicione, de qua sit ne futura, eventus dijudicabit; etenim si Jupiter non defendit calamitatem a Menelao, fieri potest, ut iterum errans vagetur.

Jam quaeritur quid sit statuendum de simplici conjunctivo in protasi adhibito.

Atque Hermannus quidem judicat pag. 95 „conjunctivum sine part. *ἂν* poni in sententiis condicionalibus, in quibus nihil nisi condicio ipsa indicetur, addi autem *ἂν*, ubi con-

dicio pendeat ex rebus fortuitis. Deinde pag. 97 hoc magis explicat utens exemplo quod est in Soph. Oid. R. 198

τέλει γὰρ εἴ τι νὺξ ἀφῇ
τοῦτ' ἐπ' ἦμαρ ἔρχεται

hoc modo: εἴ τι ἀφῇ, si quid reliquerit, respectum comprehendit experientiae, expectandumque esse indicat, ut relinquat aut non relinquat. Huic simile, sed minime tamen idem est, ἤν τι ἀφῇ si quid forte reliquerit. Nam hoc etsi eodem cum respectu experientiae dicitur, tamen, quia per particulam ἂν imminuta est et debilior facta vis particulae condicionalis, illud accedit, ut forsitan nox aliquid relictura, vel non relictura significetur. Id non est in illo εἴ τι νὺξ ἀφῇ, in quo quia non accedit illud forsitan, certior est et fortior condicio: refertur enim ad certam spem atque opinionem, futurum quid esse, vel etiam pro rei natura, non esse futurum. Quae quam diversa sint, facillime intelligi potest ex iis, quae in utroque genere adjuncta cogitantur: in illo ἤν τι νὺξ ἀφῇ, si quid forte nox reliquerit: forsitan relinquet aliquid, forsitan non relinquet; in hoc, εἰ τι νὺξ ἀφῇ si quid nox reliquerit: vix autem relinquet."

Est haec sententia primum propterea suspecta, quia proficiscitur ex falsa opinione de ἂν part. Neque enim inest ei quidquam fortuiti. Deinde vero ne rectam eam esse putemus, ipsi obstant loci.

Π 263 τοὺς δ' εἴ περ παρά τίς τε κιὼν ἄνθρωπος ὁδίτης
κινήσῃ ἀέκων, οἱ δ' ἄλκιμον ἦτορ ἔχοντες
πρόσσω πᾶς πέτεται καὶ ἀμύνει οἷσι τέκεσσιν.

Neque hic addi potest: excitabit, neque: vix excitabit; sed haud dubie vertendum: si forte excitaverit.

Similiter η, 204 εἰ δ' ἄρα τις καὶ μοῦνος ἰὼν ξυμβλῆται ὁδίτης
οὔτι κατακρύπτουσιν

si forte quis obviam iverit.

μ 96 αὐτοῦ δ' ἰχθυάᾳ —
δελφῖνάς τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσιν
κῆτος,

dicendumne hic: capiet, an: vix capiet? Neutrum, res aperte fortuita est: si forte ceperit.

Satis sint haec exempla, cum de universis postea dicatur. Ceterum conferendum, quod ad Hermanni sententiam diluendam dicit Baeumlein pag. 233—243.

Ipse Baeumlein nullum omnino esse discrimen inter conjunctivum simplicem et conjunctivum cum ἂν vel κε part. junctum censet, atque declarat, eundem sensum, quem habeat part. ἂν et κε (sc. der setzung einer handlung als wirklicher) effici ipsa hac consociatione εἰ part. et conjunctivi; igitur ἂν et κε part. esse exponentem, quem vocant mathematici, ejus notionis quae jam per se insit in illa locutione. Idem fere jam antea Reisigius videtur sensisse, qui dicit de part. ἂν pag. 102. „Quoniam conjunctivus potestatem alicujus rei objectivam declarat, quae sine caussarum conjunctione ne cogitari quidem possit, ideo conveniens est visum loquentibus aequalem particulam aequali conjunctivo modo admiscere, quia paria paribus facillime sociantur: nec tamen nunquam omittere, quia conjunctivus satis sua vi aliquid fieri posse ex rei natura ductum demonstrat.“

Sed in his semper remanet quaestio, cur tum visum sit conveniens admiscere aequalem particulam, tum omittere, vel cur modo clarius et distinctius, modo negligentius Homerus sit locutus. Neque igitur hoc mihi satis persuadere potui, esse duas locutiones uno plane et eodem sensu adhibitas; sed licet posteriore aetate sit obumbratum atque oblivione obductum, apud Homerum, apud quem vetustissimae linguae monumenta extant, certe discrimen quaerendum est. — Primum igitur quaeramus, quid sit in caussa cur in iis enunciatis, de quibus adhuc disputavi, ubique particula sit adjecta.

Vidimus antea, judicium disjunctivum obtinere in his enunciatis hoc modo: aut res erit aut non erit; alterutrum fiat necesse est; fortiter igitur respicitur et paene exigitur eventus; etenim in verbis illis Agamemnonis ***Γ*** 281 *εἰ μέν κεν Μενέλαον κτλ.* eventus non esse non potest. Vides igitur — quod antea jam commemoravimus — in hoc non simpliciter inesse potestatem eveniendi, sed aliquid necessitatis, nec jam tendere tantum rem ad veritatem, sed fortiter eam exigere. Id non inest nudo conjunctivo sed conjunctivo cum ἂν vel κε part. juncto. Talem enim novimus hanc

particulam, ut indicet rem secundum rerum cohaerentiam posse fieri. Adjecta igitur conjunctivo quippe qui per se jam comprehendat quae e rerum statu eventura esse colligi potest, majus etiam aliquid verisimilitudinis vel certitudinis tribuit, ita ut non jam remaneat simplex potestas vel probabilitas, sed accedat id necessitatis quod in hac forma condicionali inesse vidimus. — Intelliges igitur, quid significet simplex conjunctivus.

Conjunctivo simplici res profertur quam e rerum natura eventuram esse colligi potest; neque vero rerum status is est qui exigat eventum. Inest igitur potestas eveniendi vel probabilitas, neque vero necessitas illa de qua diximus. Declarabimus hoc exemplo. *Φ* 576

εἴ περ γὰρ φθάμενός μιν ἢ οὐτάσῃ ἠὲ βάλῃσιν
ἀλλά τε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει.

Est hoc in universum dictum. Et potest sane hoc quovis tempore accidere et saepe accidit, ut venator pardalem inveniat, eamque hasta vel sagitta feriat; neque vero res quales tunc se habent, cum Agenor est certaturus contra Achillem tales sunt, ex quibus hoc (vel contarium) necessario eventurum colligendum sit; neque omnino res exigunt eventum.

Quae cum ita sint **simplex conjunctivus invenitur aut ubi proferuntur quae saepe fiunt, aut in sententiis generalibus.** Utrumque enim genus hoc habet commune quod ad rem prolatam non respicitur quia continuo vel certo quodam tempore efficienda ex rebus quibuscum componitur fieri debet, sed quia saepe jam accidit et quovis tempore potest repeti.

Quod ut probem, in disquisitionem invocavi etiam enunciata temporalia et relativa, in quibus eundem valere usum par est.

Praeceteris conjunctivus simplex locum habet in comparationibus, quae permultae extant apud Homerum. Sunt autem videlicet, quae in his proponuntur ea, ut sane possint fieri quovis tempore, sed non sit, unde praesenti tempore eventura colligamus.

B 147 *κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήιον.* 395 *κῦμα, ὅτε κινήσῃ Νότος.* 475 *αἰπόλια ἄνδρες ῥεῖα διακρίνωσι.* *Δ* 130 *μήτηρ*

παιδὸς ἐέργῃ μυῖαν. 141 *ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ.* **Ε** 161 *λέων ἐξ αὐχένα ἄξῃ.* **Ε** 598 *ἀνὴρ στήῃ ἐπ' ὠκυῤῥόω ποταμῷ.* **Ζ** 507 *ἵππος δεσμὸν ἀποῤῥήξας θείῃ πεδίοιο κροαίνων* cf. **Ο** 263. **Ι** 323 *ὄρνις προφέρῃσι μάστακα.* **Κ** 361 *δύω κύνε λαγωὸν ἐπείγετον.* **Λ** 155 *πῦρ ἐμπέσῃ ὕλῃ.* 292 *θηρητὴρ κύνας σεύῃ ἐπὶ συΐ.* 305 *νέφεα Ζέφυρος στυφελίξῃ.* 325 *κάπρω ἐν κυσὶ πέσητον.* 414 *κάπριον ἀμφὶ κύνες σεύωνται.* **Μ** 167 *σφῆκες οἰκία ποιήσωνται.* 278 *νιφάδες πίπτωσι θαμεῖαι.* **Ν** 198 *δύ αἶγα λέοντε φέρητον.* 334 *ὑπὸ λιγέων ἀνέμων σπέρχωσιν ἀέλλαι.* 589 *ἀπὸ πλατέος πτυόφιν θρώσκωσιν κύαμοι.* **Ξ** 16 *πορφύρῃ πέλαγος.* 414 *ὑπο πληγῆς Διὸς ἐξερίπῃ δρῦς.* **Ο** 324 *βοῶν ἀγέλην θῆρε δύω κλονέωσι.* 605 *ὀλοὸν πῦρ οὔρεσι μαίνηται.* 624 *κῦμα θοῇ ἐν νηΐ πέσῃσιν.* **Π** 212 *τοῖχον ἀνὴρ ἀράρῃ.* 296 *ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς κινήσῃ πυκίνην νεφέλην Ζεὺς.* 428 *αἰγυπιοὶ κλάζοντε μάχωνται.* 642 *μυῖαι σταθμῷ ἔνι βρομέωσι.* **Ρ** 62 *λέων βοῦν ἁρπάσῃ,* 547 *Ἶριν θνητοῖσι τανύσσῃ Ζεύς.* 743 *ἡμίονοι ἕλκωσι δοκὸν.* **Σ** 207 *καπνὸς ἰὼν ἐκ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται* cf. **Φ** 522. 600 *τις τρόχον ἄρμενον πειρήσεται.* **Υ** 495 *τις ζεύξῃ βόας.* **Φ** 258 *ἀνὴρ ὀχετηγὸς ὕδατι ῥόον ἡγεμονεύῃ.* 347 *Βορέης ἀλωὴν ἀγξαράνῃ.* **Χ** 93 *δράκων ἄνδρα μένῃσιν.* 162 *περὶ τέρματα ἵπποι τρωχῶσι.* 189 *νεβρὸν κύων ἐλάφοιο δίηται.* 335 *ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος λέοντος νέβρους κοιμήσασα ἐξερέῃσι* cf. *ρ* 126. *ε* 328 *Βορέης φορέῃσιν ἀκάνθας.* 368 *ἄνεμος θημῶνα τινάξῃ.* *θ* 523 *γυνὴ κλαίῃσι φίλον πόσιν.* *ι* 391 *χαλκεὺς πέλεκυν βάπτῃ.* *μ* 523 *ἁλιεὺς ἐς πόντον προΐῃσι.* *ν* 31 *ἀνὴρ δόρποιο λιλαίεται.* *ρ* 518 *ἀοιδὸν ἀνὴρ ποτιδέρκεται.* *τ* 519 *ἀηδὼν καλὸν ἀείδῃσι.* *υ* 25 *γαστέρ' ἀνὴρ αἰόλλῃ.* *χ* 302 *αἰγυπιοὶ ἐπ' ὀρνίθεσσι θόρωσιν.* Accedunt ea enunciata temporalia et relativa, quae inserta sunt in comparationes. **Β** 395. 782 **Μ** 286 **Ε** 91. 500 **Π** 365. 386 **Ο** 382. 680 *δ* 792 *ρ* 520 *ν* 86 **Δ** 486 **Ε** 524. 477 relativa **Β** 294 **Δ** 483 **Ε** 6. 138 **Κ** 185 **Μ** 48. 300. 423. **Ν** 63. 137. 234 **Ο** 81. 411. 580. 681 **Π** 260. 387. 590 **Ρ** 110. 134. 434. 726 **Σ** 319 **Φ** 238. 347 **Χ** 23 **Ψ** 517. 761 *δ* 357 *ε* 249. 395 *θ* 514 *ν* 32 *ρ* 518 *ψ* 234.

Deinde in aliis enunciatis temporalibus, quorum eadem ratio est. **Α** 80 *βασιλεὺς, ὅτε χώσεται.* 164 *ὁππότ' Ἀχαιοὶ ἐκπέρσωσι πτολιέθρον.* **Δ** 260 *ὅτε οἶνον κέρωνται.* 344 *ὁππότε δαῖτα ἐφοπλίζωμεν.* 351 *πολέμοιο, ὁππότ' Ἀχαιοὶ ἐγείρομεν Ἄρηα.* 346 *οἶνον πινέμεναι, ὄφρ' ἐθέλητον.* **Ι** 646 *οἰ-*

δάνεται κραδίη, ὁππότ' ἐκείνων μνήσομαι. *N* 271 ὁππότε νεῖκος ὀρώρηται πολέμοιο. *Ξ* 522 ἀνδρῶν τρεσσάντων, ὅτε τε Ζεὺς ἐν φόβον ὄρσῃ. *O* 207 ὅτ' ἄγγελος αἴσιμα εἰδῇ. 359 ὁππότ' ἀνὴρ σθένεος πειρώμενος ᾗσιν. *Π* 53 ὁππότ' ἐθέλῃσι ἀμέρσαι *P* 98 ὁππότ' ἀνὴρ ἐθέλῃ πρὸς δαίμονα φωτὶ μάχεσθαι. *T* 183 ἄνδρ' ἀπαρέσσασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ. 201 ὁππότε τις μεταπαυσωλὴ πολέμοιο γένηται. 337 ἀγγελίην ὅτ' ἀποφθιμένοιο πύθηται. *Φ* 112 ἔσσεται ἢ ἠὼς ἢ δείλη ἢ μέσον ἦμαρ, ὁπότε τις καὶ ἐμεῖο θυμὸν ἕληται. 99 ὃς δείδοικε βροντήν, ὅτ' ἀπ' οὐρανόθε σμαραγήσῃ. 323 τυμβοχοῆσ' ὅτε μὶν θάπτωσιν Ἀχαιοί. *Ω* 369 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ cf. π 72. *Π* 245 χεῖρες μαίνονθ', ὁππότ' ἐγώ περ ἴω μετα μῶλον Ἄρηος. δ 650 ὁππότ' ἀνὴρ αἰτίζῃ. δ 400 ἦμος δ' ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκῃ. ζ 183 ὅθ' ὁμοφρονέοντε οἶκον ἔχητον ἀνὴρ ἠδὲ γυνή. η 72 ὅτε στείχῃσ' ἀνὰ ἄστυ. 26 ὅτ' εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κάτα δῆμον ἅπαντα. κ 486 ὅτε που σύ γε νόσφι γένηαι. ξ 60 αἰεὶ δειδιότων, ὅτ' ἐπικρατέωσι ἀνάκτες. 170 ὁππότε τις μνήσῃ κεδνοῖο ἄνακτος. 374 ὅτ' ἀγγελίη ποθὲν ἔλθῃ. η 202 θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς ἡμῖν, εὖτ' ἔρδωμεν ἑκατόμβας. ο 409 ὅτε γηράσκωσι, Ἀπόλλων κατέπεφνε, π 268 ὁπότε μνηστῆρσι καὶ ἡμῖν μένος κρίνηται Ἄρηος. ρ 471 οὔτε τι πένθος ὁππότ' ἀνὴρ βλήεται. σ 134 ὅτε λυγρὰ θεοὶ τελέσωσιν, καὶ τά φέρει ἀεκαζόμενος. τ 169 ὁππότε πάτρης ἀπέῃσιν ἀνήρ. υ 86 ὃ γάρ τ' ἐπέλησεν ἁπάντων, ἐπεὶ (ὕπνος) ἂρ' βλέφαρ' ἀμφικαλύψῃ. 196 θεοὶ δυόωσι ἀνθρώπους, ὁππότε καὶ βασιλεῦσιν ἐπικλώσωνται ὀϊζύν.

Deinde in relativis δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι, ὅς τις σέθεν ἀντία εἴπῃ. 554 τὰ φράζεαι, ἅσσ' ἐθέλῃσθα. *Γ* 109 οἷς ὁ γέρων μετέῃσιν, ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω λεύσσει. 287 ἥ τε καὶ ἐσσομένοισι πέληται. *E* 53 μάρνασθ' ὁπποτέροισι Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ. *I* 117 ἀνὴρ ὅντε Ζεὺς κῆρι φιλήσῃ. *Ξ* 81 βέλτερον ὃς φεύγων προφύγῃ. *T* 265 θεοὶ διδοῦσι, ὅτις σφ' ἀλίτηται ὀμόσσας. *O* 491 ἠμὲν ὁτέοισιν κῦδος ἐγγυαλίξῃ (Ζεὺς) ἠδ' ὅτινας μινύθῃσι. *Υ* 363 Τρώων χαιρήσειν, ὅς τις σχεδὸν ἔγχεος ἔλθῃ. *X* 73 πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅττι φανήῃ. α 352 ἥ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. 415 θεοπροπίην, ἥν τινα μήτηρ ἐξερέηται. δ 207 γόνος ἀνέρος, ᾧτε Κρονίων ὄλβον ἐπικλώσῃ. ε 448 ἀνδρῶν ὅς τις ἵκηται ἀλώμενος. ζ 287 ἥ τ' ἀέκητι φίλων ἀνδράσι μίσγηται. η 74 οἷσίν τ' εὖ

φρονέῃσι. ϑ 210 ἀνὴρ ὅς τις ξεινοδόκῳ ἐρίδα προφέρηται. 547 ἀνέρι ὅς τ' ὀλίγον περ ἐπιφαύῃ πραπίδεσσι. κ 39 ἀνϑρώπων ὅτεών τε πόλιν καὶ γαῖαν ἵκηται. μ 40 ὅ τις σφέας εἰσαφίκηται. 41 ὅς τις ἀϊδρείῃ πελάσῃ. 66 ἤ τις ἵκηται. 191 ἴδμεν ὅσσα γένηται. ν 214 τίνυται ὅς τις ἁμάρτῃ. ξ 65 ὅς οἱ πολλὰ κάμῃσι. 85 οἵτ' ἐπὶ γαίης ἀλλοτρίης βῶσιν. 106 αἰγῶν ὅς τις φαίνηται ἄριστος. π 228 ὅ τις σφέας εἰσαφίκηται cf. υ 188. σ 137 τοῖος νόος ἀνϑρώπων, οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατήρ. 276 οἵ τ' ἀγαϑήν τε γυναῖκα μνηστεύειν ἐϑέλωσι. τ 111 ὅς τε ϑεουδὴς εὐδικίας ἀνέχῃσιν. 266 ἄνδρα τῷ τέκνα τέκῃ. 329 ὃς μὲν ἀμηνὴς αὐτὸς ἔῃ. 566 οἳ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλϑωσι. υ 335 γήμασϑ' ὅς τις ἄριστος ἀνήρ. ψ 119 ᾧ μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες, φεύγει. ω 286 ἣ γὰρ ϑέμις, ὅς τις ὑπάρξῃ.

Est autem in his enunciatis ubi proponuntur quae saepe fiunt, una species secernenda eorum, in quibus jure ἂν vel κε part. admiscetur. Potest enim res prolata ita esse parata, ut ea quotidie vel certis quibusdam temporis intervallis et legibus repetatur. Est autem in his quoque necessitas quaedam eveniendi, cum exigatur eventus non quidem propter rerum quibuscum res componitur, statum, tamen propter rei ipsius naturam ex qua certis quibusdam temporibus evenire debet. Quare suum locum tenet in his enunciatis part. ἂν et κε.

Potest hic usus facillime observari in comparationibus, quae part. continent. *B* 397 ὅτ' ἂν ἔνϑ' ἢ ἔνϑα γένωνται (sc. κύματα). *K* 5 ἂν ἀστράπτῃ πόσις Ἥρης. *Λ* 269 ἂν ὠδίνουσαν ἔχῃ βέλος γυναῖκα. *M* 41 ἂν ἐν κύνεσσι λέων στρέφεται. *O* 80 ἂν ἀΐξῃ νόος ἀνέρος. 170 ἂν ἐκ νεφέων πτῆται νιφάς. *P* 520 ἀνὴρ βοὸς ἶνα τάμῃ. *T* 375 ἂν ἐκ πόντοιο σέλας ναύτῃσι φανήῃ. ε 394 ἂν ἀσπάσιος βίοτος παίδεσσι φανήῃ. *Ω* 480 ἂν ἄνδρ' ἄτη λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ φῶτα κατακτείνας κτλ. haec est res, quae Homeri quidem aevo saepissime eveniebat. κ 216 ἂν ἀμφὶ ἄνακτα κύνες δαίτηϑεν ἰόντα σαίνωσι fit hoc quotidie. Similiter 410 ἂν ἄγραυλοι πόριες περὶ βοῦς ἀγελαίας πᾶσαι ἅμα σκαίρωσι. χ 468 ἂν ἢ κίχλαι ἠὲ πέλειαι ἕρκει ἐνιπλήξωσι ψ 233 ἂν ἀσπάσιος γῆ νηχομένοισι φανήῃ.

His praemunitis enunciata condicionalia in quibus legitur simplex conjunctivus, perlustremus.

Quorum longe plurima temporalibus illis de quibus antea diximus, prorsus sunt similia, id quod aspiciens quivis docetur, supervacaneum igitur de his plura disserere.

Α 81 εἴ περ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ
ἀλλά τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρ' ἐτελέσσῃ.
Δ 261 εἴ περ γάρ τ' ἄλλοι γε καρηκομόωντες Ἀχαιοί
δαιτρὸν πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεί
ἕστηχ'
Κ 225 μοῦνος δ' εἴ πέρ τε νοήσῃ
ἀλλά τε οἱ βράσσων τε νόος λεπτὴ δέ τε μῆτις
Λ 116 ἣ δ' (ἔλαφος) εἴ πέρ τε τύχῃσι μάλα σχεδόν, οὐ δύναταί σφιν
χραισμεῖν· αὐτὴν γάρ μιν ὑπὸ τρόμος αἰνὸς ἱκάνει.
Μ 238 οἰωνῶν, τῶν οὔ τι μεταπρέπομ' οὐδ' ἀλεγίζω
εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ
Φ 576 εἴ περ γάρ φθάμενός νιν ἢ οὐτάσῃ ἠὲ βάλῃσιν
ἀλλά τε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει.
Τ 164 εἴ περ γάρ θυμῷ γε μενοινάᾳ πολεμίζειν
ἀλλά τε λάθρῃ γυῖα βαρύνεται.
Χ 191 τὸν δ' εἴ πέρ τε λάθῃσι καταπτήξας ὑπὸ θάμνῳ
ἀλλά τ' ἀνιχνεύων θέει ἔμπεδον, ὄφρα κεν εὕρῃ.
Π 263 τοὺς δ' εἴ περ παρά τίς τε κιὼν ἄνθρωπος ὁδίτης
κινήσῃ ἀέκων, οἱ δ' ἄλκιμον ἦτορ ἔχοντες
πρόσσω πᾶς πέτεται.
α 167 οὐδέ τις ἡμῖν
θαλπωρή, εἴ πέρ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
φῇσιν ἐλεύσεσθαι.
η 204 εἰ δ' ἄρα τις καὶ μοῦνος ἰὼν ξυμβλῆται ὁδίτης
οὔ τι κατα κρύπτουσιν, ἐπεί σφισιν ἔγγυθεν εἰμέν.
μ 96 αὐτοῦ δ' ἰχθυάᾳ. σκόπελον περιμαιμώωσα
δελφῖνάς τε κύνας τε καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσιν
κῆτος.
ξ 373 οὐ δὲ πόλινδε
ἔρχομαι, εἰ μή πού τι περίφρων Πηνελόπεια
ἐλθεῖν ὀτρύνῃσιν, ὅτ' ἀγγελίῃ ποθὲν ἔλθῃ.
π 98. 116 οὔτε κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι, οἷσί περ ἀνήρ
μαρναμένοισι πέποιθε καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.

Jam profitendum restare locos nonnullos, qui aliter se habent. Sed in his quoque justa caussa omissam esse particulam statim intelligemus. Videtur enim in iis quae con-

junctivo usitatissima est in enunciatis liberis notio adhortandi et provocandi, transiisse in enunciatum condicionale. Huic autem conjunctivo *ἂν* et *κε* particulas, quippe quae rem revocent ad judicium ejus qui loquitur, nunquam posse adjici constat. Facile autem intelligitur ubique haec conjunctivi notio.

μ 348 *εἰ δὲ χολωσάμενός τι βοῶν ὀρθοκραιράων*
νῆ' ἐθέλῃ ὀλέσαι, ἐπὶ δὲ σπῶνται θεοὶ ἄλλοι
βούλομ' ἅπαξ πρὸς κῦμα χανὼν ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι.

truci ac temerario animo hoc dicit Eurylochus: perdat navem, malim equidem et quae seqq.

ε 221 *εἰ δ' αὖ τις ῥαίῃσι θεῶν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ*
τλήσομαι ἐν στήθεσσιν.

Ulixes deorum numini obnoxium se praebens: affligat me deus, patiar

α 204 *οὔτοι ἔτι δηρόν γε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης*
ἔσσεται, οὐδ' εἴ πέρ τε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσιν.

fac vinciri eum ferreis vinclis, tamen redibit.

Α 340 *τὼ δ' αὐτὼ μάρτυροι ἔστων*
— πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος, εἴ ποτε δὴ αὖτε
χρειὼ ἐμεῖο γένηται ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι
τοῖς ἄλλοις.

Achilles ut est ira vehementer commotus: Capiat eos desiderium mei, testes tunc hi mihi sunto.

Μ 245 *εἴ περ γάρ τ' ἄλλοι γε περικτεινώμεθα πάντες*
νηυσὶν ἐπ' Ἀργείων, σοὶ δ' οὐ δέος ἔστ' ἀπολέσθαι.

Ε 258 *τούτω δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσετον ὠκέες ἵπποι*
ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἰ γ' οὖν ἕτερός γε φύγῃσιν.

Fluctuant codices de loco qui legitur *Μ* 223

ὣς ἡμεῖς εἴ πέρ τε πύλας καὶ τεῖχος Ἀχαιῶν
ῥηξόμεθα σθένεϊ μεγάλῳ, εἴξωσι δ' Ἀχαιοί
οὐ κόσμῳ παρὰ ναῦφιν ἐλευσόμεθ' αὐτὰ κέλευθα.

Optime se habet Conjunctivus; rejiciendum igitur quod alii exhibent: *εἴξουσι.* Dicit enim Polydamas minaturus: Rumpamus Achaeorum murum et portam, tunc apparebit quam insipienter egerimus.

Χ 86 *σχέτλιος· εἴ περ γάρ σε κατακτάνῃ, οὔ σ' ἔτ' ἐγώγε*
κλαύσομαι ἐν λεχέεσσι, φίλον θάλος, ὃν τέκον αὐτή

Melius Harleianus: *κατακτενεῖ.* Hecuba enim ut solent matres angore perculsae infaustissimum quidque praevidere, de morte filii quae adhuc est in suspenso, loquitur quasi jam certa.

De optativo.

Optativo proferuntur quae mera cogitatione nostra enata eaque agitata a veritate prorsus remota sunt. Negat igitur is qui loquitur rem sumtam vere esse, neque prodit credatne eam unquam eventuram esse an non. Discrimen autem ab indicativo et conjunctivo hoc est. Indicativo proferimus aut quod vere est aut quod licet esse nesciamus, tamen nil obstat quominus sit, ideoque pro vero ponimus; contra optativo rem non esse diserte profitemur; deinde conjunctivo quod sumimus e rerum quibuscum componitur, natura efficiendum est, ita ut aut ipsum fiat necesse sit, aut contrarium, optativo rem ex libero arbitrio sumimus nulla ratione vel conclusione ex rebus ipsis facta ducti.*) Optativi vis nescio quo exemplo melius possit perspici quam quod legitur ξ 191, quod non forma sed re est condicionale.

Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προςέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω·
εἴη μὲν νῦν νῶϊν ἐπὶ χρόνον ἠμὲν ἐδωδή
ἠδὲ μέθυ γλυκερὸν κλισίης ἔντοσθεν ἐοῦσιν
δαίνυσθαι ἀκέοντ᾽ ἄλλοι δ᾽ ἐπὶ ἔργον ἕποιεν·
ῥηϊδίως κεν ἔπειτα καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἅπαντα
οὔ τι διαπρήξαιμι, λέγων ἐμὰ κήδεα θυμῷ.

Est ex Ulixis mente facta haec sumtio, in qua de veritate rei omnino non cogitatur; ac potest quidem per se sumtum illud evenire, sed in rerum statu in quo versantur Ulixes et Eumaeus non curant futurumne hoc sit an non futurum. Sumpsit enim hoc Ulixes ex libero arbitrio.

Sequitur ex hac optativi vi, quippe qui mere cogitata complectatur, ut saepe habeat locum in sumendis iis quae fieri nequeunt. Cogitatione enim nihil non potest comprehendi, quamvis veri sit dissimillimum. Sunt autem haec

*) Cf. Klossmann pag. 26.

primum ita parata, ut cum per se possint esse, certo aliquo casu esse non posse ipse rerum status contrarium ferens declarat. Ut *I* 515

εἰ μὲν γὰρ μὴ δῶρα φέροι — Ἀτρείδης
οὐκ ἂν ἔγωγέ σε μῆνιν ἀποῤῥίψαντα κελοίμην
Ἀργείοισιν ἀμυνέμεναι.

Offert autem Agamemnon dona Achilli, quod igitur sumitur veri expers plane est fictum a Phoenice.
N 485 *εἰ γὰρ ὁμηλικίη γε γενοίμεθα τῷδ' ἐπὶ θυμῷ* sed non sunt aequales cum Aeneas sit juvenis, senex Idomeneus. *Ψ* 274 *εἰ μὲν νῦν ἐπὶ ἄλλῳ ἀεθλεύοιμεν Ἀχαιῶν* sed Patroclus celebratur certaminibus funebribus. *ε* 206 Kalypso: *εἰ μὴν εἰδείης σῇσιν φρεσὶν ὅσσα τοι αἶσα κήδε' ἀναπλῆσαι* sed non scit Ulixes. *ρ* 313 *εἰ τοιός δ' εἴη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ ἔργα* quam sumtionem non vere esse paullo post *ν* 318 declaratur: *νῦν δ' ἔχεται κακότητι.*

Est autem hic usus nescio an Homero proprius, cum apud posterioris aetatis scriptores in talibus enunciatis locum habuisse videntur praeterita in protasi cum *εἰ*, in apodosi cum *ἂν*, *κε* part. Cf. pag. 18. Interdum haec quae sumuntur ita se habent, ut propter ipsorum naturam non facile unquam fieri putanda sint.

ι 456 *εἰ δὴ ὁμοφρονέοις ποτιφωνήεις τε γένοιο*

nempe non putandum, linguam accepturum esse arietem. Praeceteris huc referenda sunt enunciata condicionalia quae sunt dicta *καθ' ὑπερβολὴν*, in quibus semper aliquid sumitur, quod vix fore credendum est. Velut *Δ* 36

εἰ δὲ σύ γ' εἰςελθοῦσα πύλας· καὶ τείχεα μακρά
ὠμὸν βεβρώθοις Πρίαμον Πριάμοιό τε παῖδας
ἄλλους τε Τρῶας, τότε κεν χόλον ἐξακέσαιο.

Est autem harum sententiarum forma plerumque talis, ut *καὶ* vel *οὐδὲ* particulae condicionali sint adjectae, si quis dicit certe aliquid fore etiam si — aut certe aliquid non fore ne ea quidem ratione si — ac sequitur deinde factum aliquod vix credibile.

Δ 347 *καὶ εἰ δέκα πύργοι Ἀχαιῶν ὑμειῶν προπαροῖθε μαχοίατο.* *λ* 356 *εἴ με καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἀνώγοιτ' αὐτόθι.* *ν* 292 *καὶ εἰ θεὸς ἀντιάσειεν.* *υ* 49 *εἴ περ πεντήκοντα λόχοι ἀνθρώπων νῶϊ περισταῖεν;* deinde ubi *οὐδὲ* part. legitur *I* 385 *οὐδ'*

εἴ μοι τόσα δοίη ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε. *P* 399 *οὐδ' εἰ μάλα μιν χόλος ἵκοι.* *B* 498 *οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι δέκα δὲ στόματ' εἶεν.* *γ* 115 *οὐδ' εἰ πεντάετές γε ἐξερέοις.* 228 *οὐδ' εἰ θεοὶ ὣς ἐθέλοιεν.* *δ* 224 *οὐδ' εἴ οἱ κατατεθναίη μήτηρ* similes *μ* 77. 87 *χ* 61 *ξ* 56 *I* 388.

Deinde aliud genus secernendum est in hac forma condicionali, idque uberrimum. Persaepe enim proferuntur optativo, quae et per se possunt fieri neque in rerum statu obstat quidquam quominus fiant, tamen nihil inest in rebus unde fore colligendum sit.

Ω 653 *τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν*
αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι, ποίμενι λαῶν.

Potest sane fieri, ut conspiciat Priamum aliquis Achaeorum, consultandi caussa in Achillis tabernaculum introiens. Neque vero caussam habet Achilles, cur id eventurum esse putet; voluntaria enim Achillis cogitatione sumptio illa enata e rerum statu nullam plane habet probabilitatem. Aliter se res haberet, si forte evenisset aliquid magni momenti et deliberatione dignum in Achaeorum castris, ex quo efficeret Achilles, Achaeos consultandi caussa se conventuros esse, tum si hoc respexisset, dixisset Achilles *τῶν ἤν τις σε ἴδηται.* Sunt autem ad hoc genus referenda longe plurima optativi exempla. *Z* 284 *H* 28 *Λ* 135 *Ξ* 210. 333 *O* 49 *A* 255 *H* 129 *Θ* 22 *N* 276 *Π* 622 *P* 102 *Ω* 306 *α* 163 *β* 251 *δ* 17 *ε* 178 *ι* 277 *κ* 342 *ξ* 132 *ο* 435 *π* 105 *ϱ* 407 *σ* 222. 371. 376. 254. 357. 384 *υ* 42. 326. 381 *φ* 195 cum indicativo insequente *I* 318 *K* 222. 346 *N* 276 *o* 545 *ϱ* 540 cum conjunctivo *Λ* 386.

Si id quod sumitur a veritate prorsus remotum in sola cogitatione positum est, id quod ex eo suspensum est, non magis potest pro vero poni; sed eadem forma comprehendi par est. Est autem haud difficile intelligendum, cur *ἂν* vel *κε* part. in apodosi optativo plerumque sit adjecta; dicitur enim in apodosi, aliquid fieri per caussarum quandam cohaerentiam posse, quae caussarum cohaerentia protasi describitur. Plerumque igitur in apodosi locum habet optativus cum *ἄν, κε* part. (octogies bis); conjunctivus reperitur quinquies. *B* 488 *οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,*

Λ 386 *οὐκ ἄν τοι χραίσμῃσι.* *δ* 389 *ὅς κέν τοι εἴπῃσιν.* *ρ* 540 *αἶψά κε σὺν ᾧ παιδὶ βίας ἀποτίσεται ἀνδρῶν.* *Ω* 653.

Indicat autem conjunctivo qui utitur certo se credere rem prolatam eventuram esse priore illa quae sumta est facta. Quomodo autem differat ab optativo, praeclare potest perspici *Ω* 653

τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν
καί κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται.

Res illa incerta est, haec priore praegressa certa.

Indicativi praesentis et futuri, ubi reperiuntur, peculiari quodam modo explicandi sunt, plerumque per aposiopesin. Nec fere reperiuntur nisi in iis locis, de quibus supra dixi, ubi *καὶ*, *οὐδὲ* particulae cum condicionali sunt junctae. Sunt autem hi ita parati, ut facillime admittant aposiopesin.

Ι 388 *κούρην δ' οὐ γαμέω Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο*
οὐδ' εἰ χρυσείῃ Ἀφροδίτῃ κάλλος ἐρίζοι

sublege *γήμαιμι ἄν*. Quae aposiopesis quam non sit molesta, ex eo potest intelligi, quod eadem adhibetur in nostra lingua: die tochter des Agamemnon werde ich nicht heirathen, auch nicht, wenn sie der goldnen Aphrodite an schönheit gliche, sc. würde ich sie heirathen. Neque autem quemquam latet, vehementer extolli hac locutione orationis vim.

Ο 545 *Τηλέμαχ', εἰ γάρ καὶ σὺ πολὺν χρόνον ἐνθάδε μίμνοις*
τόν δε δ' ἐγὼ κομιῶ.

certe recipiam hospitem, etiam reciperem, si multum tempus abesses. *ξ* 56 *ξεῖν', οὔ μοι θέμις ἔστ', οὐδ' (εἴη ἂν) εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι.* *η* 52 *θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων ἔργοισιν τελέθει (τελέθοι ἂν) εἰ καί ποθεν ἄλλοθεν ἔλθοι.* *θ* 139 *οὐ γὰρ ἔγωγε τί φημι κακώτερον ἄλλο θαλάσσης ἄνδρα γε συγχεῦαι (φαίην ἂν συγχεῦαι) εἰ καὶ μάλα καρτερὸς εἴη.* *Ι* 318 *ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ (εἴη ἂν) εἰ μάλα τις πολεμίζοι.*

Υ 101 *εἰ δὲ θεός περ*
ἶσον τείνειεν πολέμου τέλος, οὔ με μάλα ῥέα
νικήσει, οὐδ' εἰ παγχάλκεος εὔχεται εἶναι.

Indicativum *νικήσει* positum esse propter sequentem indidicativum *εὔχεται*, Spitzner annotat. Accedit altera caussa indicativi. Aeneas enim ut est heros fortis et diis gratus,

certo factum iri quod dicit, existimat et pro certo pronunciat.
K 222 ἀλλ' εἴ τίς μοι ἀνὴρ ἅμ' ἕποιτο καὶ ἄλλος
μᾶλλον θαλπωρὴ καὶ θαρσαλεώτερον ἔσται.

Hoc loco optativum in protasi adhibitum esse putaverim per modestiam quandam et dubitationem pro indicativo. Veretur enim hoc pro certo ponere Diomedes propter periculum incepti.

Imperativus aut infinitivus et conjunctivus imperativi vice fungentes vix reperiantur apud Homerum in hac forma condicionali. Nec mirum. Nemo enim praecepta dat, quae non valeant nisi praegressa alia re, quam ipse non putat unquam factum iri. In loco autem qui legitur *K* 346

εἰ δ' ἄμμε παραφθαίησι πόδεσσιν
αἰεί μιν ἐπὶ νῆας ἀπὸ στρατόφιν προτιειλεῖν.

extinguendum puto optativum et scribendum cum Spitznero παραφθήῃσι. Nam praeterquam quod optativi forma φθαίῃσι omni caret analogia, etiam sententia ipsa conjunctivum postulare mihi videtur. cf. Spitznerum; Thierschium § 223. e.

Restat unicum exemplum *Ψ* 894

ἀτὰρ δόρυ Μηριόνῃ ἥρωι πόρωμεν
εἰ σύ γε σῷ θυμῷ ἐθέλοις· κέλομαι γὰρ ἔγωγε.

Sane habet aliquid offensionis optativus, nec potest explicari nisi per mutationem quandam sententiae, ex qua incepta oratio non constanter nec aequabiliter ad finem perducta est. Tamen non pro certo affirmaverim, esse emendandum ἐθέλεις, cum similia etiam apud poetas posterioris aetatis reperiri audiam.

De loco *Γ* 453 jam supra dictum est. pag. 18.

Disputandum nunc de κε **part.***) **optativo adjecta.** Atque Kampmannus quidem V. D. docet, condicionem incertam adjecta κε part. magis etiam incertam effici et talem, quam vix futuram esse aliquis speret. Quam doctrinam recte se habere, equidem non concesserim. Quid enim simplici optativo incertius cogitari potest, quippe qui comprehendat sola cogitatione agitata, a rerum veritate prorsus remota? Deinde si quid esset incertius, hoc nonne putandum prae ceteris

---

*) ἂν part. apud Homerum quidem nunquam reperitur cum optativo juncta in protasi condicionali.

locum habiturum fuisse in enunciatis, de quibus paullo supra verba feci (pag. 34) ubi demonstravimus, optativum simplicem etiam adhiberi in iis quae nullo modo fieri posse putanda sunt. Postremo vero id quod haud dubie maximi est ponderis, si ipsos locos inspicimus *Z* 49

τῶν κέν τοι χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα
εἴ κεν ἐμὲ ζωὸν πεπύθοιτ' ἐνὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

Num persuadebit Adrastus Menelao, ut ipsius vitae parcat, commodum Menelao inde eventurum pro incertissimo ponens; potius dicet: comperiet pater me vivere et immenso pretio me solvet. Deinde *I* 141

εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαιικόν, οὖθαρ ἀρούρης
γαμβρός κέν μοι ἔοι.

Hoc profecto nullo modo commovere potest Achillis animum nisi reditus est verisimilis aut certe is qui possit fieri. Alios quoque locos non convenire Kampmanni doctrinae, quae sequitur disputatio, probabit.

Praeclarissime de hac constructione judicat Hermannus: „facit ut quidquid etiam sine particula condicionali optativus cum *ἄν* notat, significetur.“ Sed hujus ipsius locutionis (opt. cum *ἄν*) sensus qui ab Hermanno statuitur, minus est probandus, cum sententiam ea propositam semper ex aliqua condicione pendere velit. Quod si acciperemus, in molestissimam illam induceremur necessitatem condicionis ubique supplendae. Sed in hoc perstandum: subesse protasi ubique opinionem, quae extra formam condicionalem collocata optativo cum *κε* part. juncto proferretur. Quae cum ita sint, medium quendam locum obtinet optativus cum *κε* part. in protasi positus inter conjunctivum et simplicem optativum: ita ut res proferatur e rebus quidem quibuscum componitur non efficienda, nec tamen a veritate prorsus remota, cum ipse is qui loquitur ex libero arbitrio eam fore se credere profiteatur. Velut *ν* 389 *αἴ κε μοι ὡς μεμαυῖα παρασταίης γλαυκῶπι*
καί κε τριηκοσίοισιν ἐγὼν ἄνδρεσσι μαχοίμην.

Ulixes jam antea saepe expertus deae favorem in Troja expugnanda (cf. *ν* 388) etiam procos sibi interficienti auxiliaturam esse sperat; subest igitur sumptioni sententia: *παρασταίης κε.* De locis *I* 141 *Z* 49 (cf. *K* 381) jam antea dis-

putatum est; monendum autem eandem sententiam quae in hoc legi omissa part. *κε.* *Λ* 135 *εἰ νῶι ζωοὺς πεπύθοιτ'* quam ob caussam emendaverunt quidam *εἰ νώ κε.*

X 220 *οὔ οἱ νῦν ἔτι γ' ἔστι πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι*
οὐδ' εἴ κεν μάλα πολλὰ πάθοι ἑκάεργος Ἀπόλλων
hoc fuit verisimile, quoniam vehementer favebat Apollo Hectori.

E 273 *εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλον*
et *Θ* 196 *εἰ τούτω κε λάβοιμεν ἐελποίμην κεν Ἀχαιοὺς*
αὐτονυχὶ νηῶν ἐπιβησέμεν ὠκειάων
in his duobus exemplis num recte emendaverit Bekker *γε*, dubium videtur.

μ 345 *εἰ δέ κεν εἰς Ἰθάκην ἀφικοίμεθα πατρίδα γαῖαν*
αἶψά κεν Ἠελίω Ὑπερίονι πίονα νηὸν
τεύξομεν
subest sententia *ἀφικοίμεθά κεν*: wir werden wol kommen. homines ut sunt temerarii et levi animo ipsi sibi id persuasuri sunt.

ϑ 353 *πῶς ἂν ἐγώ σε δέοιμι μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν,*
εἴ κεν Ἄρης οἴχοιτο χρέος καὶ δεσμὸν ἀλύξας;
nempe putandum, Martem diffugiturum esse e vinclis liberatum.

β 246 *εἴ περ γάρ κ' Ὀδυσεὺς Ἰθακήσιος αὐτὸς ἐπελθὼν*
δαινυμένους κατὰ δῶμα ἑὸν μνηστῆρας ἀγονοὺς
ἐξελάσαι μεγάροιο μενοινήσει' ἐνὶ θυμῷ,
οὔ κεν οἱ κεχάροιτο γυνή
truci quodam ac superbienti animo hoc profert Leiocritus: fiet fortasse ut redeat Ulixes, sed hoc nobis minime curae est. Huc etiam referendum *N* 288

εἴ περ γάρ κε βλεῖο πονεύμενος ἠὲ τυπείης
οὐκ ἂν ἐν αὐχέν' ὄπισθε πέσοι βέλος οὐδ' ἐνὶ νώτῳ
nisi praeferimus Bekkeri emendationem *εἴ περ γάρ τε βλῆο*

τ 589 *εἴ κ' ἐθέλοις μοι ξεῖνε παρήμενος ἐν μεγάροισιν*
τέρπειν, οὐ κέ μοι ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι χυθείη.
putat Penelope, fortasse velle Ulixem, cum videlicet benignus sit ei animus et magna narrandi facultas.

T 322 *οὐ μὴν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι*
οὐδ' εἴ κεν τοῦ πατρὸς ἀποφθιμένοιο πυθοίμην.

Recte monet Baeumlein, qui hoc de usu agit p. 334—337, *εἰ πυθοίμην* a rei veritate nimium remotum esse, cum Achilles jam divinet esse mortuum Peleum (cf. v. 334). Tamen res non ea est, quae conjunctivo possit proferri.

Interdum adhibetur haec forma in leviter instigando. Velut η 314 Antinous ad Ulixem

οἶκον δέ κ' ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην
εἴ κ' ἐθέλων γε μένοις.

Θ 205 *εἴ περ γάρ κ' ἐθέλοιμεν, ὅσοι Δαναοῖσιν ἀρωγοί*
Τρῶας ἀπώσασθαι καὶ ἐρυκέμεν εὐρυόπα Ζῆν,
αὐτοῦ κ' ἔνθ' ἀκάχοιτο καθήμενος οἶος ἐν Ἴδῃ.

Inest in Junonis verbis adhortatio quaedam; haec certe intelligitur a Neptuno.

Exstant apud Homerum loci nonnulli, qui luculentissimo modo declarant quae sit origo et vis hujus locutionis.

Δ 94 *τλαίης κεν Μενελάῳ ἐπιπροέμεν ταχὺν ἰόν·*
πᾶσι δέ κεν Τρώεσσι χάριν καὶ κῦδος ἄροιο
K 204 *ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀνὴρ πεπίθοιτ' ἑῷ αὐτοῦ*
θυμῷ; —
ταῦτά κε πάντα πύθοιτο, καὶ ἂψ εἰς ἡμέας ἔλθοι
ἀσκηθής. μέγα κέν οἱ ὑπουράνιον κλέος εἴη.
Γ 52 *οὐκ ἂν δὴ μείνειας ἀρηΐφιλον Μενέλαον;*
γνοίης χ' οἵου φωτὸς ἔχεις θαλερὴν παράκοιτιν.
X 132 *ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀν' ὀρσοθύρην ἀναβαίη; —*
τῷ κε τάχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.

Apparet horum enunciatorum plane eandem esse rationem atque condicionalium; ac si id quod legitur Δ 94 transtulerimus in periodum vere condicionalem, haud dubie habebimus: *εἴ κε τλαίης, ἄροιο κε.* Est autem in enunciatis illis interrogativis optativus cum *κε, ἂν* adhibitus, quia subest iis sententia, quae haud raro ea forma profertur. (Constat enim optativum cum *ἂν* interdum locum habere in leniter instigando.) Idem igitur hoc in enunciata condicionalia cadere conveniens est, ubi optativus cum *κε* part. adhibetur.

Interdum optativus cum *κε* part. locum habet in sumendis iis, quae per se vix fore putanda sunt. Tamen ponuntur a loquente pro iis quae fortasse evenient singulari quodam consilio. Hos potissimum locos respexisse credide-

rim Kampmannum cum proponeret sententiam suam. Sed primum ne in universum eam valere putemus, plurimi obstant alii loci, deinde vero licet contineantur in protasi quae per se vix fore putanda sint, tamen proponi haec a loquente ea ratione considerandum est, quae postulet optativum cum *κε* part. Incredibile enim illud pro eo ponitur quod fortasse eveniet, ut ipsa etiam hac condicione quamvis sit incredibilis, impleta rem in apodosi prolatam valere disertissime affirmetur.

Velut *I* 444 *ὡς ἂν ἔπειτ' ἀπὸ σεῖο, φίλον τέκος, οὐκ ἐθέλοιμι λείπεσθ', οὐδ' εἴ κέν μοι ὑποσταίη θεὸς αὐτὸς γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώοντα.*

Affirmat Phoenix: te non deseram, nec si deus mihi promittat, se juvenem me esse facturum. Sumit autem hanc rem pro ea quae potest evenire et ita quasi provocat fatum, ut collocet se in tali condicione; vult enim tunc probare fidem suam. Ejusdem modi sunt:

Ψ 592 *εἰ καί νύ κε οἴκοθεν ἄλλο μεῖζον ἐπαιτήσειας, ἄφαρ κέ τοι αὐτίκα δοῦναι βουλοίμην.*

346 *οὐκ ἔσθ', ὅς κέ σ' ἕλῃσι μετάλμενος οὐδὲ παρέλθῃ οὐδ' εἴ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνοι.*

B 123 *εἴ περ γάρ κ' ἐθέλοιμεν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε ὅρκια πίστα ταμόντες, ἀριθμηθήμεναι ἄμφω — ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοί, — πολλαί κεν δεκάδες δευοίατο οἰνοχόοιο.*

X 348 *οὐδ' εἴ κέν σ' αὐτὸν χρυσῷ ἐρύσασθαι ἀνώγοι*
emendat hic Bekker *ἀνώγῃ*.

β 76 *εἴ χ' ὑμεῖς γε φάγοιτε, τάχ' ἄν ποτε καὶ τίσις εἴη*
χ' ὑμεῖς scriptum pro *καὶ ὑμεῖς*, eodem modo atque *καὐτὸς* haud raro pro *καὶ αὐτὸς*.

B 597 *στεῦτο γὰρ εὐχόμενος νικησέμεν, εἴ περ ἂν αὐταί μοῦσαι ἀείδοιεν.*

Hoc loco optativus positus est pro conjunctivo propter obliquam orationem. Kühner gr. gr. pag. 593; Thiersch § 330. c. Ceterum prorsus idem qui in enunciatis condicionalibus valet usus in interrogationibus indirectis, ubi adhibetur optativus cum *κε* part. *H* 387

ἠνώγει Πρίαμός τε καὶ ἄλλοι Τρῶες ἀγανοί
εἰπεῖν, εἴ κέ περ ὔμμι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο
μῦθον Ἀλεξάνδροιο

subest sententia: *γένοιτό κε φίλον*, fortasse gratum sit. cf. *A* 60.

Sed satis sit hoc obiter commemorare.

			Optativus.	
	εἰ ἄν	ἦν	εἰ	εἴ κε
91	Γ 25	Θ 482 Λ 166 ε 120 λ 159 μ 121	Ν 276 α 414 η 52 ξ 56 dep. ϑ 139	Χ 220 Ψ 345
81 289		π 276 φ 237	Ψ 894? Κ 346?	
			Γ 453	

In prot. / In apod.	Ind. praesentis.	praeteriti.	futuri.		Conjunctivus.				Optativus.	
	εἰ	εἰ	εἰ	εἴ κε	εἰ	εἴ κε	εἰ ἄν	ἤν	εἰ	εἴ κε
Ind. praes.	Λ 116. 280. 564 E 184 H 117 K 433. 366 N 111. 316. 464 Ξ 195. 337 T 305 Φ 192 X 52 Ψ 548 α 188 γ 324. 376 ε 80 ζ 150. 153 ι 410 ν 143. 238 ξ 44 ο 328. 403 ρ 383 τ 85 υ 207 φ 253 χ 316 ψ 286 α 188 dep.[1] I 371 ζ 312. 320 κ 66	Λ 280. 290 Δ 321 O 724 γ 93 η 199 ω 352	I 230 N 97. 374 φ 170 ω 434		Λ 81 K 225 Λ 116 T 164 Φ 576 X 191 M 238 Δ 261 Π 263 μ 348 α 167 π 98 (116) η 204 μ 96 ξ 373	Z 443 Θ 478 Λ 391 M 302 Σ 91 ε 417. 470 π 405 ρ 79 φ 305	Γ 25	Θ 482 Λ 166 ε 120 λ 159 μ 121	N 276 α 414 η 52 ξ 56 dep. ϑ 139	X 220 Ψ 345
Imperat. Inf. Conj. adhort.	Λ 173. 393 B 357 Γ 67 E 410 Z 142 H 204 I 42. 46. 247. 262 K 96. 176. 239 Λ 794 O 53 Π 36. 450. 494 P 421 T 142 Ω 406 α 82. 275. 376 β 138 δ 831 ε 139 ι 529 κ 386. 443. 473 π 82. 256. 300. 320 387 ρ 195. 277 σ 61 ψ 36 ω 328	Λ 40. 394. 503 E 116 I 300 M 348 O 372 Π 66 Φ 216 X 83. 285 β 70 γ 98 δ 763. 831 ζ 179 ϑ 146 λ 494 ρ 240 υ 98 χ 359	Ξ 62 O 162 π 274	O 213	Λ 340	Γ 281 E 129. 131. 260 Z 94 H 77. 81 I 135 Π 86. 445 T 147 Ω 592 α 289 ι 502 μ 49. 53 ξ 395 ρ 82		π 276 φ 237	Ψ 894? K 346?	
Ind. praet.	Λ 178 H 359 Θ 415 M 233 γ 122	δ 293 ζ 282 χ 45 ν 332 cum κε. B 156 Γ 374 E 680. 897 Z 75 H 106. 274 Θ 90. 130. 218. 366 Λ 310. 751 N 725 Ξ 259 O 123. 460 Π 618. 698. 847 P 530. 614 Σ 165. 454 T 292 Φ 212. 545 X 203 Ψ 155. 383. 491. 541. 734 Ω 715 γ 256 δ 363. 503. 732 ε 427. 437 ι 497 λ 317 ξ 67 π 221 φ 227 ψ 220. 242 ω 42. 51. 284. 529 ψ 21 cum ἄν. Λ 505 M 292 Π 686 Σ 398 ε 40	E 715 O 185 β 115			I 412 δ 34			Γ 453	
Ind. fut.	Λ 567 Γ 402 E 645 Θ 466 Λ 138 N 256 O 99. 117 T 102. 371 Φ 372 X 389 Ψ 832 Ω 667 α 274 ο 80 τ 346 ψ 108 cum κε Ψ 558 cum ἄν X 49	Δ 160. 362 E 104 M 79. 217 N 153 Σ 120. 305 Ω 705 β 271 ν 6 dep. δ 172	B 379. 387 H 98 Θ 153 K 115 M 248 E 350 P 154 Σ 268 T 26. 129 Ω 206 μ 382 B 258 P 557 dep. O 178	P 557	M 223 E 258 X 86 α 204 ε 221	B 364 Δ 170. 415 E 350. 762 H 175 Θ 142. 470 Z 526 Θ 287 I 254. 604 K 452 Λ 315. 455 N 830 Ξ 368 Π 32. 499 P 29 T 138. 181 Φ 553. 293 X 99. 256. 349 Ψ 82. 413. 543. 344 α 279 β 189 ϑ 355. 496 ι 520 λ 113. 348 ν 359 ξ 140 π 403 ρ 230. 549 σ 83 τ 327. 488 υ 233 φ 213. 260. 338. 348. 364 χ 345 ψ 79. 511. (Λ 404 O 498 Σ 180. 279 Φ 437. 567 β 133 ζ 313) dep. Z 260. 280 H 418 K 105 M 71 T 185. 301 Φ 111 β 102 ε 169. 466 μ 229 π 254 ρ 50 φ 314 χ 167	Γ 288 E 224. 231 Σ 273	Δ 353 I 394 Λ 90 T 32 X 55. 487 α 166 σ 318 I 429 O 504 τ 83	I 388 K 222 T 101 ο 545 dep. χ 13 cum κε ρ 540	μ 346
Conj.	κε					Λ 137. 324 δ 391			δ 388	
	ἄν								B 490 Λ 386	
Optativus.	T 264 δ 192 ι 531 ρ 475 σ 80 in opt.[2] Ω 140	ϑ 408 in opt.	in opt.	B 258 E 212		Λ 580			π 103 in opt. — Δ 17 T 322	
	κε N 57 Ξ 331 P 488 Ω 660 υ 315	B 80 E 312. 389 P 71 Ω 220 α 237	Λ 293 P 428 Ω 56			Δ 98 I 362 N 379 P 38 Ω 687 λ 105. 110 φ 114		μ 288	Λ 255 Δ 36. 347 Z 284 H 28. 129 I 385 K 206 Λ 135 M 322 N 485 Ξ 210. 333 O 49 Π 71. 623 P 102. 156. 160. 398. 562 α 163. 255 β 251 γ 115. 225 δ 223 ε 206 ϑ 217 ι 456 λ 356. 502 μ 77. 87 ν 291 ξ 132 ο 435 π 105. 148 ρ 313. 407 σ 222. 254. 357. 375. 384 υ 42. 49. 326 φ 195 χ 61	B 123 E 273 Z 49 Θ 196. 205 I 141 K 381 Ψ 592 β 246 η 314 ϑ 390 ρ 223 τ 589
	ἄν I 434 K 242 M 67 Φ 462 λ 380	Z 129	Ω 296			α 287 β 218	Φ 555		Z 330 Θ 22. 515 Π 746 X 20 Ψ 274 Ω 366. 653 β 62 γ 228 ε 178 ι 277 κ 342 ρ 496	I 444 N 288 ϑ 353 β 76

[1] dependet periodus condicionalis ab alio verbo. [2] optativus in optando.

VITA.

Natus sum Julius Ferdinandus Curtius Lilie Vratislaviae a. h. s. XLI a. d. IV Cal. Mart. patre Friderico Guilelmo, professore et philosophiae doctore, qui prorectoris fungitur munere ad gymnasium Magdalenaeum, matre Valesca e gente Bartikowskiana. Vivunt adhuc parentes atque est in flagrantissimis votis ut ad beatam perveniant senectutem. Fidei addictus sum evangelicae. Primis literarum elementis in ludo, qui est ad aedem St. Mariae Magdalenae, imbutus puer novem annorum adii gymnasium Magdalenaeum, quod hodieque floret sub auspiciis rectoris Schoenborn V. Ill. Vere a. h. s. LIX testimonium maturitatis nactus hanc almam Viadrinam adii atque a viro illustrissimo Haase tunc fasces tenente academicos in civitatem academicam receptus nomen dedi apud philosophorum ordinem, cujus tunc fuit decanus Goeppert V. Ill. Inde ab hoc tempore studiis operam navavi philosophicis, philologicis, historicis et scholis interfui virorum clarissimorum Bernays, Braniss, Cauer, Elvenich, Haase, Hertz, Rossbach, Stenzler, Westphal. Utilitatem percepi haud exiguam ex doctrina viri ingeniosissimi Westphal, qui exercitationes philologicas moderabatur, maximam vero ex uberrima copia virorum amplissimorum Haase et Rossbach, rectorum seminarii regii philologici, cujus fui sodalis per tria semestria. Horum aliorumque qui in me contulerunt beneficia, semper manebit memoria.

THESES.

1. In versu Soph. Ai. 168 interpungendum esse post vocem *παταγοῦσιν* contendo.

2. Soph. Ai. versus 178. 179 sic scribendi esse videntur:

   ψευσθεῖσα δώροις ἤτ ἐλαφαβολίαις;
   ἢ χαλκοθώραξ εἴ τιν Ἐνυάλιος.

3. Verba quae leguntur Juv. sat. V 141—145 falso explicantur ab interpretibus.

4. Inde a prima aetate pueros in scholis arte rhetorica esse exercendos crediderim.